

PARAGRAF 18

EN CASEBASERET ANALYSE AF
SAMARBEJDET MELLEM KOMMUNERNE
OG DE FRIVILLIGE SOCIALE FORENINGER

KOLOFON

TITEL: § 18 (§ 115 redegørelsen 2006) · UDGIVER: Velfærdsministeriet, Frivilligheden - Holmens Kanal 22 - 1060 København K - Tlf. 33 92 93 00 · REDAKTION: Center for Socialt Entreprenørskab, Roskilde Universitetscenter, Linda Lundgaard Andersen, Stine Neerup, Pernille Cauchi · UDGIVELSEÅR: 2007 · UDGAVE: 1. udgave · OPLAG: 3000 stk. · ISBN: 978-87-987678-9-3 · DESIGN: ContraStudio :: Hans Buur Enevoldsen
FOTO: Mikal Schlosser, Hans Buur Enevoldsen, Scanpix · TRYK OG BOGBIND: RotaRota / Hornslet Bogtrykkeri.
Redegørelsen kan bestilles hos Velfærdsministeriets lovekspedition - Holmens Kanal 22 - 1060 København K - Tlf. 33 92 93 26 - (kl. 10.30 – 12.00 og 13.00 – 15.00) - Email: ktlex@sm.dk
Redegørelsen kan også hentes på www.social.dk

BAGGRUND

Velfærdsministeriet (det tidligere Socialministerium) udarbejder hvert år en redegørelse over samarbejdet mellem de frivillige sociale organisationer og kommunerne efter servicelovens § 115 (nu § 18). Formålet er løbende at følge den overordnede udvikling i samarbejdet ved at give et indblik i, hvilket fordelingsmønster der tegner sig i kommunernes støtte til det frivillige sociale arbejde, samt at være en støtte til den lokale udvikling af samarbejdet ved f.eks. at viderebringe positive erfaringer på tværs af kommuner.

Det særlige ved § 115-redegørelsen for 2006 er, at den udelukkende består af en større kvalitativ analyse af samspillet mellem kommunerne og de frivillige sociale organisationer. Tilrettelægges redegørelsen som forekrevet i vejledningen med bl.a. en økonomisk analyse,

ville den omhandle amter og en del af de kommuner, som på grund af kommunalreformen ikke længere eksisterer. Redegørelsen tegner derfor i stedet et aktuelt billede af samarbejdet mellem de frivillige sociale foreninger og kommunerne samt udvalgte kommunalt støttede frivillige sociale aktiviteter.

SERVICELOVEN § 18

”Kommunalbestyrelsen skal samarbejde med frivillige sociale organisationer og foreninger. Kommunerne skal årligt afsætte et beløb til støtte af frivilligt socialt arbejde. Midlerne tildeles over bloktilskuddet fra staten. Rammerne for samarbejdet fastlægges af den enkelte kommunalbestyrelse.”

INDHOLD

Baggrund	2
Indledning	6
Et Signalement Af Det Frivillige Sociale Arbejde I Danmark	8
Bredden I Det Frivillige Sociale Arbejde	10
Et Case-udvalg Af Fem Kommuner Og Tretten Frivillige Sociale Foreninger	12
Fem Perspektiver For Det Frivillige Sociale Arbejde	14
Bæredygtighed I Det Frivillige Sociale Arbejde	14
Det Frivillige Sociale Arbejde Og Relationer Til Den Offentlige Sektor	15
Professionalisering Af Det Frivillige Sociale Arbejde	16
Samarbejde Med Erhvervslivet	17
Sammenhængskraft Og Social Innovation	18
Københavns Kommune	20
Frivilligsektorens Rummelighed	20
Frivilligsektoren Og Udsatte Grupper	22
Kommunalt Fokus På Mangfoldighed	24
Frederiksberg Kommune	28
Frivillighed Og Professionalisering	28
Kommunal Udvikling Af Frivilligsektoren	32
Tværsektorielt Samarbejde	33
Professionalisering Og Styrket Frivillighed	35

Odense Kommune	36
Aktivt Medborgerskab Og Integration	36
Kommunalt Og Frivilligt Samarbejde	38
Foreningsdannelse Og Organisering	41
Udvikling Og Potentiale	44
Kolding Kommune	46
Udvikling Af Frivilligområdet	46
Samarbejdsaftaler	48
Komplementerende Praksis	50
Strategi Og Praksis	51
Kalundborg Kommune	52
Samarbejde De Frivillige Imellem	52
Uformelle Netværk Og Lokal Viden	54
Netværk Og Viden	58
Et Dynamisk Socialt Frivillignetværk	59
Litteraturliste	62
Bilag	64
Kort Gennemgang Af Informanter	66

INDLEDNING

Denne redegørelse tegner et aktuelt billede af bredden og variationen af samarbejdet mellem de frivillige sociale foreninger og kommuner i fem udvalgte kommuner. Den giver et billede af hvilke opgaver der varetages inden for det frivillige sociale arbejde, støttet gennem § 18-midler i serviceloven, og hvordan der samarbejdes med de kommunale myndigheder.

Redegørelsen sætter fokus på relationerne mellem de frivillige organisationer og de kommunale myndigheder og belyser også, hvilket samspil de frivillige foreninger har etableret med andre aktører. Samtidig fokuseres på en vurdering af det fremadrettede og forandringspotentialet i § 18- midlernes anvendelsesmuligheder – som det opfattes af de frivillige organisationer samt af kommunerne. Redegørelsen samler et udvalg af forskellige og innovative eksempler på projekter og samarbejder, som de frivillige foreninger og kommuner kan lade sig inspirere af.

Redegørelsen er bygget op omkring fem forskellige cases med hver deres tematik. Caseanalyserne bygger på empirisk materiale fra fem kommuner og tretten frivillige sociale foreninger, hvor samarbejdet på tværs antager forskellige former. Casene og temaerne er valgt, sådan at de belyser centrale og aktuelle kendetegn ved det frivillige sociale arbejde og det samspil og samarbejde, som er etableret med de kommunale instanser.

I København synliggøres rummeligheden i den frivillige sektor samt kommunens strategi for at sikre bredde og aktivitetsvariation i det frivillige sociale arbejde.

I Frederiksberg tematiseres, hvordan professionalisering og metodeanvendelse i den frivillige indsats kan udvikles. Med afsæt i et konkret frivilligt socialt tilbud tegnes et billede af ligestilling, metodeudvikling og fællesskab.

I Odense tematiseres, hvordan samspillet mellem kommune og frivillige foreninger kan facilitere medinddragelse af etniske minoriteter i frivilligt socialt arbejde, både som stiftere af foreninger, som frivillige og som brugere. Frivillighedspolitikken kan indgå i et konstruktivt samspil med for eksempel integrationspolitikken.

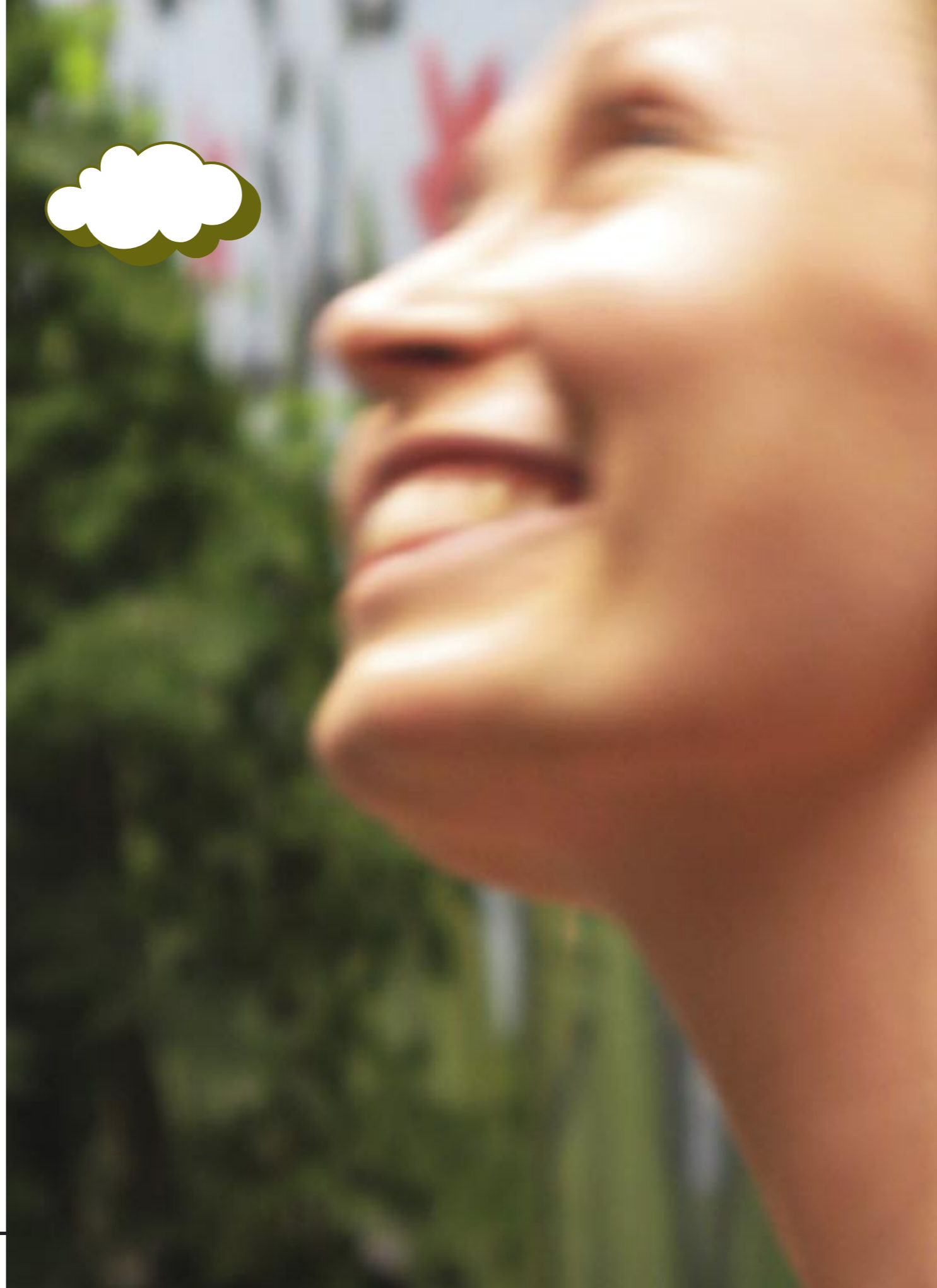
I Kolding belyses det, hvordan det frivillige sociale område og det kommunale samarbejde udvikles på et strategisk niveau og i den konkrete praksis.

I Kalundborg tematiseres synergien mellem de frivillige sociale foreninger og de kommunale samarbejdspartnere. Casen beskriver, hvordan ide-udveksling og samspil de frivillige sociale foreninger og kommunen imellem skaber netværk på tværs af foreningerne samt styrker kendskabet til de kommunale aktiviteter.

Som afrunding på casene perspektiveres det frivillige sociale arbejde i et kommunalt regi med fem aktuelle temaer: bæredygtighed, relationer til den offentlige sektor, professionalisering, samarbejde med det private erhvervsliv samt sammenhængskraft og social innovation. Herefter følger en litteraturoversigt samt bilag, hvor der kan læses om det metodiske grundlag for caseanalyserne, om de deltagende frivillige sociale foreninger samt de udvalgte interviewpersoner.

¹ For læsevenligheden refereres efterfølgende til § 18.

² Redegørelsen omhandler de frivillige sociale organisationer og foreninger også de steder, hvor andre forkortelser anvendes.

ET SIGNALEMENT AF DET FRIVILLIGE SOCIALE ARBEJDE

I DANMARK

I Danmark har udviklingen på det frivillige område været præget af en øget interesse og et øget engagement hos befolkningen. Frivilligsektoren er vokset i de seneste årtier, og hver fjerde frivillige forening er dannet efter 1990. Ifølge Socialforskningsinstituttets Frivillighedsundersøgelse fra 2006 udfører omkring 35 pct. af danskerne frivilligt arbejde. Dette er en stigning i forhold til 1990'erne, hvor omkring 25 pct. af danskerne var involveret i frivilligt arbejde.

Fælles for de frivillige er, at de har en uddannelse, et forholdsvist højt indkomstniveau, er integreret på arbejdsmarkedet og med en vestlig baggrund. Derudover er også personer, der er interesserede i politik, eller som ofte går i kirke, i højere grad involveret i frivilligt arbejde end andre. Mænd er generelt oftere frivillige end kvinder, og aldersmæssigt er de 30-49-årige de mest aktive. Gennemsnitlig bruger de frivillige i gennemsnit 17 timer om måneden på frivilligt arbejde. Tendensen er dog, at mange udfører lidt frivilligt arbejde, mens få gør meget.

I forbindelse med rekruttering af frivillige er der et stort potentiale for en øget frivilligt indsats i fremtiden, idet det fremgår af Frivillighedsundersøgelsen, at knap halvdelen af de ikke-frivillige gerne vil deltage i frivilligt arbejde, hvis de blev opfordret personligt til det. De væsentligste forklaringer på, hvorfor de ikke-frivillige ikke udfører frivilligt arbejde, er manglen på tid eller opfordringer fra andre.

Omkring 6 pct. af danskerne er involveret i frivilligt socialt arbejde. Frivilligstyrken inden for det frivillige sociale arbejde har en profil, der adskiller sig fra billedet af den generelle frivilligstyrke. De frivillige er blandt andet karakteriseret ved at komme fra forskel-

lige samfundsgrupper og uddannelse og beskæftigelse er ikke en udløsende faktor, idet efterlønnere er relativt stærkt repræsenteret. Derudover er det kvinderne, der er de mest aktive inden for det frivillige sociale område.

En nyere tendens inden for frivilligt socialt arbejde er unges indsats som frivillige. De unge rekrutteres i højere grad ud fra deres interesser. Unges valg af frivillig social indsats ligger ofte i forlængelse af deres uddannelser og er derfor i høj grad en måde, hvorpå unge kan opnå kompetencer, der senere i job- og uddannelsesforløb kan give en personlig såvel som en faglig fordel.

Foreningsarbejdet og det frivillige sociale engagement bidrager i dag med forskellige aktiviteter, som relaterer sig til den offentlige sektor. Dette sker blandt andet ved, at grupper af socialt udsatte mennesker får adgang til aktivitetsfællesskaber gennem de frivillige sociale foreninger. Denne tendens ses også i de nye til-

I Ifølge en europæisk værdundersøgelse arbejdede 26 % af den danske befolkning frivilligt i 1990. Ifølge Frivillighedsundersøgelsen fra 2006 var andelen steget til 35 pct. Dette svarer omregnet til 110.000 heltidsaktive.

Boje, Ibsen & Fridberg 2006

gange til samarbejdet med frivillige sociale foreninger fra kommunernes side.

Flere steder søges et samarbejde etableret, hvor den frivillige indsats udgør et supplement i forhold til den offentlige sektor.

4 Fridberg 2006

5 Fridberg 2006

6 Fridberg 2006

BREDDEN I DET FRIVILLIGE SOCIALE ARBEJDE

Det frivillige sociale arbejde opdeles typisk i fem hovedgrupperinger: rådgivning, omsorg, undervisning, sundhed og integration. For størstedelen af de 13 udvalgte projekter og foreninger i denne undersøgelse gælder det, at de netop er udvalgt, fordi de udøver en markant indsats inden for ét eller flere af disse indsatsområder. For alle de udvalgte projekter og foreninger gælder det dog, at de har elementer af flere indsatsområder i deres aktiviteter.

RÅDGIVNING

En ofte tilbudspræget aktivitet, brugerne kan vælge at anvende.

OMSORG

Ydes som en støtteaktivitet over for modtagere, der har sociale eller sundhedsmæssige behov. Det kan være som et supplement til ydelser fra private eller offentlige organisationer.

UNDERVISNING

En aktivitet, der tilbydes for at integrere ydelsesmodtageren i en læringsproces. Ofte under vilkår, der er alternative til traditionelle undervisningstilbud.

SUNDHED

Aktiviteter, der fokuserer på motions-, sports-, konditions-, vægt- og ernæringsrelaterede aktiviteter.

INTEGRATION

Aktiviteter, der igangsættes for at integrere socialt udsatte grupper på arbejdsmarkedet, uddannelse, sociale netværk mv.

ET CASE-UDVALG AF FEM KOMMUNER OG TRETTE FRIVILLIGE SOCIALE FORENINGER

Analysen bygger som nævnt på empirisk materiale fra fem kommuner og tretten frivillige sociale foreninger, hvor samarbejdet på tværs antager forskellige former.

KØBENHAVN:

Frivilligsektorens rummelighed
– gennem bredde og aktivitetsvariation.

FREDERIKSBERG:

Frivillighed og professionalisering
– metodeanvendelse i frivilligt arbejde.

ODENSE:

Aktivt medborgerskab og integration
– gennem frivilligt socialt arbejde.

KOLDING:

Udvikling af frivilligområdet
– på strategisk niveau og i praksis.

KALUNDBORG:

Samarbejde de frivillige imellem
– ide-udveksling og samspil.

De udvalgte kommuner og de frivillige sociale foreninger er ikke udtømmende og repræsentative i forhold til de mange og forskelligartede samarbejdsformer, som § 18 tildelingerne landet over spænder over. Casene må betragtes som illustrative nedslag baseret på en række kriterier. Hver enkelt case inddrager flere aspekter af det frivillige arbejde og samspillet med kommunale myndigheder. Det afspejler, at der både

er tale om forskellige samarbejdsformer og indsatser kommunerne imellem, men også om en sammenhængende indsats, som går på tværs af kommuner og frivillige foreninger. Der er altså både tale om generelle tendenser og specifikke forhold.

Udvælgelsen af deltagende kommuner og frivillige sociale aktiviteter er sket i forhold til 4 overordnede udvælgelseskriterier:

- Geografisk placering
- Kommunal forvaltnings- og uddelingspraksis
- Indsatsområde og aktivitetsform
- Variation i de frivillige aktiviteter

De valgte tematikker for de fem cases er fastlagt i et samspil mellem et litteraturstudie af fagområdet,

Casestudiet er en strategi til empirisk udforskning af et udvalgt nutidigt fænomen i sin naturlige sammenhæng ved at anvende forskellige datakilder, der kan anvendes i en bevisførelse. I casestudiet studeres enkeltstående fænomener. Undersøgelsesmetoden er optaget af at stille spørgsmålene: 'hvordan' og 'hvorfor'.

Ramian 2007

samtaler med frivilligkonsulenter fra de valgte kommuner og repræsentanter fra de frivillige foreninger. Der er foretaget fokusinterviews med en repræsentant fra kommunen og udvalgte repræsentanter fra de frivillige foreninger.

Den foreliggende redegørelse fremstår således som et kvalificeret katalog over udvalgte eksempler på § 18 støttede projekter i udvalgte kommuner. Men samtidig er analysen et katalog over tendenser og tematikker, som ikke kun er relevante for den enkelte frivillige sociale forening eller den enkelte kommune, men har relevans for den fortsatte udvikling af det sociale frivilligområde i Danmark.

FEM PERSPEKTIVER FOR DET FRIVILLIGE SOCIALE ARBEJDE

Caseanalyserne berører på forskellig vis fem forskellige perspektiver eller tematikker. Temaerne fokuserer på aktuelle tendenser og udfordringer for det frivillige sociale arbejde. I første tema tegnes konturerne af et praktiseret bæredygtighedsbegreb, som defineres og sammenfattes. I andet tema samles op på de frivillige sociale foreningers evne til og mulighed for at skabe en 'added value', og deres alternative og supplerende indsats over for socialt udsatte grupper oplyses. I tredje tema indkredses, hvordan professionalisering kan forstås i det frivillige sociale arbejde, og det fjerde tema fokuserer på samarbejdet med erhvervslivet. Endelig afslutter det femte tema rapporten med et blik på, hvordan det frivillige sociale arbejde arbejder med social innovation og sammenhængskraft.

BÆREDYGTIGHED I DET FRIVILLIGE SOCIALE ARBEJDE

Af Velfærdsministeriets bekendtgørelse om § 18 fremgår det, at støtten er tiltænkt en dobbelt funktion: dels skabelsen af nye initiativer og dels fastholdelsen af igangværende projekter. Den kommunale § 18 støtte har dermed en betydning for de frivillige sociale projekters bæredygtighed. Med afsæt i caseanalyserne kan der tegnes konturerne af et praktiseret bæredygtighedsbegreb, som rummer følgende aspekter:

- økonomisk bæredygtighed
- social bæredygtighed
- lokal bæredygtighed
- projekt bæredygtighed

Den økonomiske bæredygtighed fokuserer på det økonomiske grundlag, som er nødvendigt for, at en forening kan fungere. I modsætning til mange kulturelle eller idrætsorienterede foreninger er det sjældent, at frivillige eller brugere i sociale frivillige foreninger har mulighed for at betale for den service, som foreningen tilbyder. De fleste frivillige sociale foreninger er derfor afhængige af økonomiske tilskud udefra. Det nødvendige økonomiske grundlag varierer fra forening

til forening og spænder fra adgang til lokaler over administrative ydelser og aktiviteter til ansættelse af koordinatore og specialister. Erfaringerne fra denne redegørelse peger på, at der er stor variation imellem den rolle § 18 spiller i den enkelte forening fra at udgøre hele det økonomiske grundlag til at være et relativt lille tilskud.

Den sociale bæredygtighed fokuserer på den proces og det kit, som mange foreninger og kommuner beskriver som nødvendigt for, at en forening overhovedet kan etableres. Der skal være sociale entreprenører til stede, der kan få ideen og drive projektet frem. Derudover skal projektet kunne rekruttere frivillige i et omfang, som kan bære projektet igennem. Social bæredygtighed hænger sammen med at få de rigtige personer med organisatorisk overblik ind i de frivillige foreninger. Det er ikke nok at have et godt hjerte, man skal også kunne udføre de administrative opgaver og lede og organisere de frivillige. Det kræver en anden slags kompetence end det omsorgsrelaterede arbejde, som mange forbinder ved frivilligt socialt arbejde. Her anvendes

§ 18 midler til at styrke de sociale entreprenører, også på tværs af foreninger, så de organisatoriske opgaver i nogen grad kan samles på få, men kompetente hænder og derved være med til at frigøre frivillige til udførelsen af selve det sociale arbejde.

I den lokale bæredygtighed beskrives foreningernes evne til at tiltrække og fastholde frivillige, men også deres evne til at opnå en forankring i lokalsamfundet. Lokal bæredygtighed er afhængig af, om foreningen formår at udbrede kendskab til og velvillighed over for brugergruppen. Foreningens nærområde skal oplyses om de frivillige sociale aktiviteter, så der åbnes op for, at lokale kan medinddrages i det sociale arbejde. Her kan § 18 midlerne for eksempel anvendes til at formulere en publicitystrategi eller tilbyde konkret hjælp med at oprette hjemmesider, udforme løbesedler og/eller organisere foreningsdage, så den frivillige indsats hermed bliver synliggjort.

Projekt-bæredygtighed handler om essensen i de frivillige sociale projekter nemlig brugerne. Potentielle brugere kan inddrages i design af projekter og aktiviteter på et så tidligt stadium som muligt - for ikke at stå med et velmenende projekt uden interesserede brugere. Et

eksempel på denne proces kan være selvhjælpsgrupper, men også andre frivillige projekter, hvor brugerne er centralt placerede, er med til at sikre projekt-bæredygtighed. Her samles grupper af socialt udsatte og definerer egne behov. § 18 midler kan her bruges til at udføre opsøgende arbejde i forhold til socialt udsatte grupper og derigennem udvikle potentielle projekter.

7 Det tidligere Socialministeriets Vejledning om kvalitet, tilsyn, tilskud til frivillige organisationer mv. 2006

DET FRIVILLIGE SOCIALE ARBEJDE OG RELATIONER TIL DEN OFFENTLIGE SEKTOR

Indsatsen over for socialt udsatte må kontinuerligt justeres, idet sociale problemer er foranderlige og mangefacetterede. I caseanalysen indgår både etablerede samt relativt nystartede frivillige sociale foreninger og projekter samt nye initiativer inden for eksisterende foreninger og projekter. Begrundelserne for opstart af nye foreninger, projekter, initiativer er mange, men et ønske om at afhjælpe og synliggøre problemer inden for socialområdet er fælles. Den frivillige sociale indsats bidrager med en supplerende eller alternativ indsats til de offentlige tilbud.

Dermed tydeliggøres, hvordan de frivillige sociale foreninger kan bidrage med en 'added value' både i deres alternative og supplerende indsats over for socialt udsatte grupper.

Den frivillige sociale indsats er væsensforskellig fra den offentlige indsats ved at bygge på et særegent værdigrundlag som udgangspunkt for arbejdet. Samtidig adskiller metoderne, som foreningerne har mulighed for at anvende, ved at tage deres afsæt i civilsamfundet. De frivillige sociale foreningers indsatsområde er derudover forskellig fra den offentlige indsats i eksempelvis medinddragelsen af socialt udsatte grupper i samfundet, hvor en ligeværdighed mellem frivillige og brugere bliver mulig. En væsensforskellig indsats er karakteristisk for mange af de undersøgte cases. De frivillige sociale foreninger indgår ikke alene som et alternativ til den offentlige sektor ved at tilbyde anderledes aktiviteter. De indgår også i nogle tilfælde som et supplement, idet de tilbyder den samme indsats som det offentlige, men i andre rammer og på et andet

fortsættes på næste side >>

<< fortsat fra forrige side

grundlag. Anonymiteten, at det er en ulønnet frivillig, man møder, muligheden for medinddragelse og medindflydelse, tilgængeligheden og det værdimæssige udgangspunkt er her centrale elementer. Den frivillige sociale indsats skal ikke erstatte offentlige tilbud, idet både kommuner og frivillige sociale foreninger på forskellige måder bidrager til indsatsen over for socialt udsatte. Frivillige sociale foreninger

kan gennem deres indsats skabe en 'added value' til det offentlige både gennem en alternativ og en supplerende indsats. Den frivillige indsats skal derfor ses som et vigtigt, men selvstændigt supplement til den offentlige sektor, hvormed de frivillige sociale foreninger kan positionere sig i forhold til det offentlige system med en anderledes indsats.

PROFESSIONALISERING AF DET FRIVILLIGE SOCIALE ARBEJDE

Når der tales om en øget professionalisering af frivilligsektoren lægges der ofte vægt på det lønnede ansættelsesforhold. Selvom lønnede ansættelsesforhold synes at vinde indpas i den frivillige sociale sektor i Danmark, udgør udgifterne til løn kun 7 pct. af de samlede udgifter. Langt de fleste foreninger i Danmark er helt afhængige af frivillig arbejdskraft og 80 pct. benytter udelukkende frivillig og ulønnet arbejdskraft. En forståelse af professionalisering ud fra hyppigheden af det lønnede ansættelsesforhold er derfor ikke tilstrækkelig. Socialforskningsinstituttets frivillighedsundersøgelse viser da også, at kun 5 pct. af foreningerne synes, at arbejdet i foreningerne i højere grad bør lønnes.

Forståelsen af professionalisering i det frivillige sociale arbejde er derfor mere facetteret og kan beskrives som et eller flere af fem aspekter:

- lønnede ansatte
- definerede metodiske tilgange
- professionsfællesskab
- kompetenceudvikling af frivillige
- udvikling af egen synlighed i forhold til brugere, det offentlige og andre frivillige foreninger.

Foreningers administrative opgaver kan være omfattende, specielt hvis det er en større forening med mange frivillige, brugere og aktiviteter. Det kræver engagement, kompetence og megen tid at holde en forening gående. Afhængighed af velvilje fra engagerede frivillige i administrative positioner efterlader foreninger sårbare, skulle de miste centrale frivillige. Ansættelse af lønnet personale i en koordinerende funktion kan derfor være med til at sikre bæredygtighed.

Udviklingen af et velfunderet metodisk grundlag er vigtigt i arbejdet med socialt udsatte grupper for at

En definition af en profession kan bestå af:

- En bestemt viden som grundlag for arbejdet.
- En særlig uddannelsesmæssig baggrund.
- Rettigheder til bestemte stillinger
- Udviklingen af en professions-identitet.

Hjort og Weber 2004

skabe og bibeholde en stabilitet over for den enkelte bruger og i selve indsatsen. Den metodiske tilgang er også vigtig for de frivillige. Den udgør et solidt fagligt grundlag, som frivillige kan sættes ind i fra dag et. Derved mindskes faren for misforståelser eller uhenigtsmæssige variationer i den frivillige indsats over for sårbare grupper. Tilknytning til et professionsfællesskab er i frivilligt socialt arbejde tæt forbundet med at kunne opnå respekt fra og skabe bæredygtige relationer til den offentlige sektor. Det sker både i forhold til selve indsatsen og i anerkendelsen af den supplerende og anderledes rolle, som foreninger kan spille. Der er blandt andet mulighed for at samarbejde om metodeudvikling og innovative projekter. Tilhørsforholdet og samarbejdet styrker begge sektorer og er i sidste ende til brugernes fordel.

Derudover kan foreningerne kompetenceudvikle de frivillige gennem kurser og personlig vejledning inden for foreningens område.

Sidst men ikke mindst kræves det af en professionel frivillig social forening, at den er synlig på alle fronter. Både over for sine brugere, i lokalområdet og over for potentielle sponsorer. Hvis foreningen ikke formår at fortælle omverdenen, at den eksisterer, har den svært ved at tiltrække brugere såvel som ressourcer og frivillige.

Professionalisering af den frivillige sektor betyder ikke blot flere ansatte, men også at mere professionelle normer præger foreningens arbejde.

Lorentzen 1993

SAMARBEJDE MED ERHVERVSLIVET

De frivillige sociale foreninger i caseanalyserne afdækker, at mange frivillige sociale projekter overvejer, hvordan de kan etablere et samarbejde og et samspil med det lokale erhvervsliv - eller allerede har etableret et sådant samarbejde. Et lokalt erhvervsamarbejde ser ud til at kunne udgøre en delkomponent i frivillige sociale foreningers overvejelser om, hvordan de kan

nydefinere deres bæredygtighed. Et sådant samarbejde er dog stadig et forholdsvis ukendt fænomen i Danmark sammenlignet med England, hvor erhvervslivet medfinansierer 4,3 pct. af den samlede frivilligsektor. Tendensen er imidlertid, at flere og flere interesserer sig for at etablere et samarbejde både i de frivillige foreninger og i erhvervslivet.

fortsættes på næste side >>

Mere traditionelle samarbejder mellem erhvervslivet og frivillige sociale foreninger har udmøntet sig i virksomheders økonomiske håndsrækning til frivilligområdet. Dette gør sig stadig gældende, men bliver oftere suppleret eller erstattet med andre videns- og ressourcedelinger mellem erhvervslivet og det frivillige sociale arbejde. I dag er den økonomiske håndsrækning ikke den eneste måde at bidrage til frivilligområdet på. I Danmark ses således en begyndende tendens til, at frivilligt socialt arbejde bliver en del af virksomhedernes professionelle profil. Mindre lokalt forankrede

virksomheder såvel som større transnationale virksomheder yder i dag yderligere støtte til den frivillige sektor ved at sponsorere produkter, tilbyde viden og/eller sponsorere arbejdskraft ved at frigive medarbejdere til frivilligt socialt arbejde. De specifikke kompetencer, den enkelte virksomhed råder over, kan således være med til at skabe nye og innovative tilgange til frivilligt socialt arbejde.

virke fortsat fornyende. Her skal aktiviteter, som kan betegnes socialt innovative, altså være i stand til at skabe et socialt fællesskab mellem mennesker eller grupper, som er medvirkende til at gøre en markant forskel i deres livssituation. Endelig skal der være tale om, at de sociale relationer er i stand til at være fortsat fornyende, hvilket må betyde, at der skal være en idé-kraft og skabelseslyst til steder, som er i stand til at rulle den sociale innovative proces videre frem til nye innovative ideer og aktiviteter. Altså en fortløbende fornyelsesproces.

I de kommende år kan det forventes, at der vil komme et langt stærkere fokus på begrebet social innovation i samfundet med forskellig intensitet og på forskellige niveauer. Det frivillige sociale arbejde har historisk spillet en væsentlig rolle i udviklingen af nye sociale løsninger. En rolle der i høj grad også bliver brugt for i fremtiden. Redegørelsens fem cases vidner om, at sociale innovationer foregår hele tiden også på lokalt niveau.

8 Boje, Fridberg, Ibsen (red.) (2006)

SAMMENHÆNGSKRAFT OG SOCIAL INNOVATION

I caseanalyserne gives indblik i 13 forskellige frivillige sociale aktiviteter, som alle på forskellig vis bidrager til lokalsamfundet, til civilsamfundet, til sundhed, til bedre sociale forhold, til mere integration, mm. Frivillige sociale aktiviteter bidrager derfor til social og samfundsmæssig sammenhængskraft gennem de mange aktiviteter og det samvær, som de organiserer.

De indfælder de mange brugere i meningsfulde aktiviteter, som for en kortere eller længere stund indtager dem i socialt forpligtende sammenhænge. Også de frivilligt aktive bliver del af levende medskabende netværk og aktiviteter, som for en del aktiviteters vedkommende indgår i lokalsamfundets mini-demokrati. Som flere af de frivillige sociale foreninger peger på, er de derfor medvirkende til at skabe aktivt medborgerskab på gulvniveau.

De frivillige sociale foreninger bidrager til opbygning af lokalsamfundets sammenhængskraft, gennem lokale initiativer og netværk. Foreningerne har en socialiserende effekt gennem den demokratiske læring, tillid og medindflydelse, som mange frivillige sociale foreninger er bygget på.

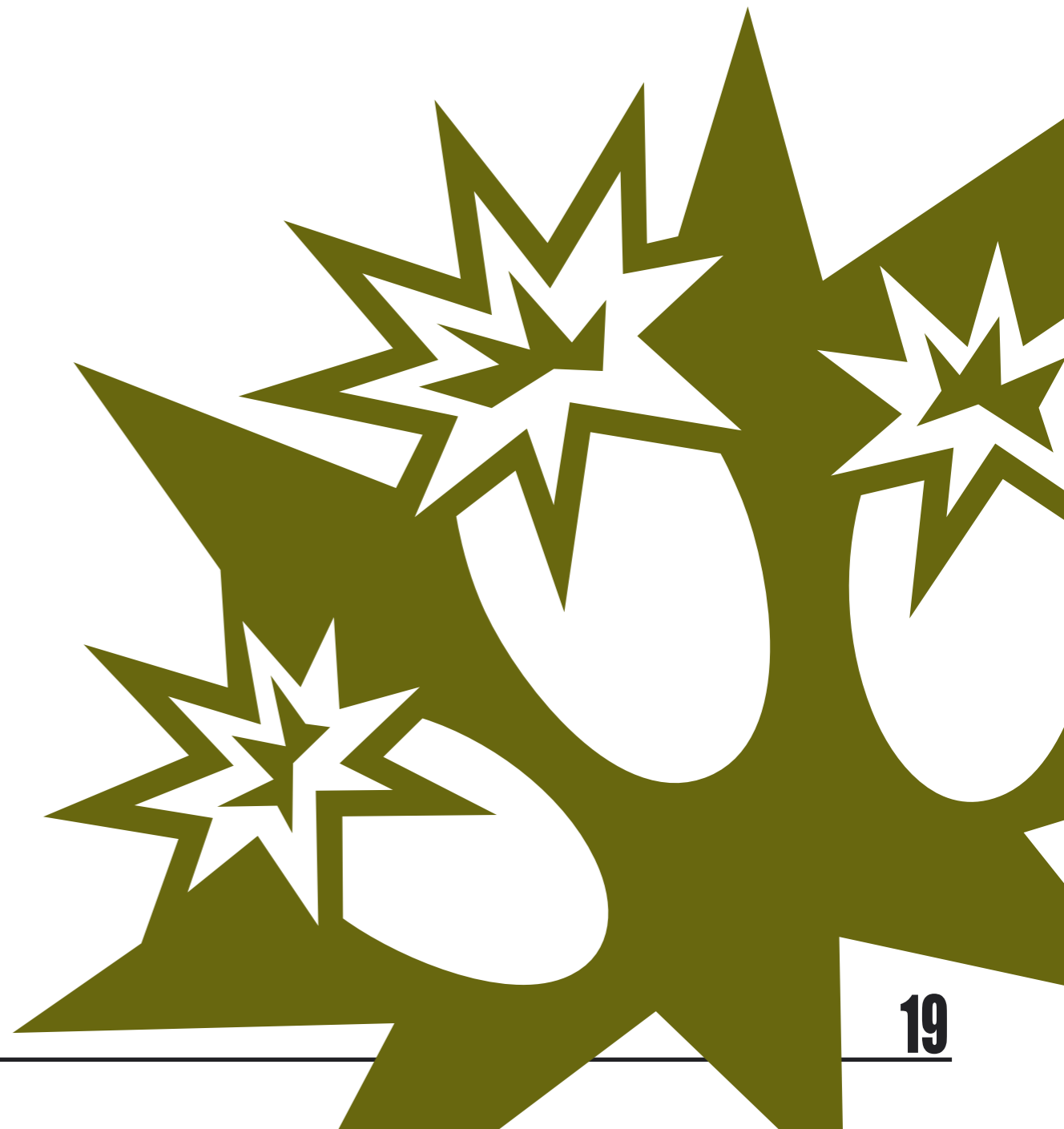
Samtidig er der et stigende fokus på behovet for forandring og fornyelse i løsninger af aktuelle problemer i velfærdsstaten og civilsamfundet. Innovation forbindes traditionelt med opfindelser, ideer og processer, som kan omsættes til produkter, der bringes til markedet – fra idé til faktura. Social innovation er en betegnelse, som fokuserer på en frembringelse af ideer, aktiviteter, metoder eller processer, som skaber social værdi.

En definition af social innovation:

- * udvikle nye kombinationer af eksisterende praksis-elementer
- * udvikle radikale nyskabelser på tværs af sektorer og i tværfaglige samarbejder
- * etablere nye sociale relationer mellem mennesker og grupper som gør en markant forskel og kan virke fortsat fornyende.

Mulgan 2007

Geoff Mulgan har foreslået en tre-punkts definition af social innovation. I det første trin skabes nye initiativer og handlemåder ved at udvikle nye kombinationer af eksisterende praksiselementer. Her er der altså tale om, at der udvikles nytænkning på baggrund af den sociale praksis, som allerede er etableret og kendt, men som sammensættes eller omtænkes i nye konstellationer. I andet trin fortsættes den sociale innovation gennem udviklingen af radikale nyskabelser, som går på tværs af sektorer og etableres i tværfaglige samarbejder. Her brydes traditionelle og klassiske sektoropdelinger og monofaglige samarbejder. I det tredje og sidste trin defineres social innovation ved at etablere sociale relationer mellem mennesker og grupper, som er i stand til at gøre en markant forskel og samtidig

FRIVILLIGSEKTORENS RUMMELIGHED

- Gennem bredde og aktivitetsvariation

Københavns kommune søger gennem deres frivillighedspolitik at sikre bredde og aktivitetsvariation i det frivillige sociale arbejde. Målet er, at flest mulige borgere får et frivilligt socialt tilbud, som imødegår deres behov. En væsentlig dimension af det frivillige sociale arbejde er, at det kan rumme storbyens udsatte grupper.

Den frivillige sociale indsats kan indgå i et samspil med den offentlige indsats i forhold til at mindske polariseringen af civilsamfundet mellem ressourcerstærke og mindre ressourcerstærke personer og grupper. Den frivillige sociale indsats er ikke et modstykke til det offentlige system, men et supplement til den eksisterende indsats. Samtidig kan det frivillige arbejde bidrage til at skabe fornyelse.

Gennem tre frivilligforeninger og en undersøgelse af kommunens frivillighedspolitik belyses her, hvordan de frivillige sociale foreninger med en anderledes indsats over for udsatte grupper kan udgøre et supple-

ment til det offentlige system. Gennem den anderledes indsats kan der skabes yderligere rummelighed i den sociale indsats, her beskrevet som en 'added value'.

Added Value betegner her det frivillige arbejdes evne til dels at angribe velkendte sociale problematikker på nye, innovative og anderledes måder, og dels at favne nye eller knap så velkendte sociale problematikker – og i den forstand udvikle det sociale arbejde i nye og anderledes retninger end den kommunale forvaltningsindsats.

Københavns Kommune har omkring 502.362 indbyggere. Kommunens Frivillighedspolitik blev vedtaget i 2000 og revideret i 2005. Tidligere har foreninger kun kunnet søge om etårige bevillinger, men nu åbnes der op for enkelte flerårige bevillinger fra 2007.

FRIVILLIGSEKTOREN OG UDSATTE GRUPPER

- ET SAMSPIL OG BINDELED

”Det er et helt grundlæggende kriterium for, at disse mennesker skal kunne rummes i de frivillige sociale aktiviteter, og at der er et lavtærskel tilbud til dem... Det vil sige, at der ikke er flere krav til dem, end de kan opfylde.”

– Repræsentant fra de frivillige

Der eksisterer et mangfoldigt brugergrundlag i København, idet udsatte grupper er overrepræsenteret i storbyens rum. Gennem § 18 støtter kommunen den supplerende indsats, som frivilligt socialt arbejde kan give disse borgere. Kommunen har en særlig tildelingsproces af midlerne, hvor ansøgningerne vurderes decentralt. Socialforvaltningen sender ansøgningerne til høring internt i de relevante fagforvaltninger og fagkontorer. Derefter foretager Socialforvaltningen en indstilling til Socialudvalget, som med deltagelse af politikere vurderer tildelingen af midlerne. Denne forvaltningsproces er med til at sikre en mangfoldighed af frivillige sociale foreninger i kommunen.

En større del af kommunens frivilligprojekter kan karakteriseres ved at være brede nok til at rumme mange forskellige udsatte grupper. Som en repræsentant fra Værestedet Fisker udtrykker det, så stilles der ingen krav om, hvem der må komme i Fisker. Stedet er for alle unge, hvilket netop illustrerer bredden. Men det påpeges samtidig, at det lige nu alene er drenge med anden etnisk baggrund end dansk, der kommer i værestedet. Den interviewede repræsentant peger på, at forklaringen herpå måske er, at Fisker's tilbud er gratis, og at der ingen brugerregistrering er. Derved formår Fisker gennem sin bredde at tiltrække unge, der ikke ønsker at benytte de offentlige tilbud. Sydhavns-Compagniet, som varetager frivilligt socialt arbejde i lokalområdet, henvender sig heller ikke til en speciel gruppe af borgere, men det er primært udsatte grupper, som Compagniet har tæt kontakt til.

Når man undersøger rummeligheden i den frivillige sektor, viser der sig to tendenser i forhold til udsatte

grupper. Den ene tendens er en skræddersyning af det frivillige projekt til en bestemt udsat gruppe. Altså en specifik målgruppe, som også ses i Værestedet Muhabet på Frederiksberg, der beskrives i den næste case. Den anden tendens er at åbne op for deltagelse af alle i det frivillige arbejde - både som bruger og frivillig. Dette illustreres gennem de udvalgte projekter. Herigennem gives det frivillige sociale projekt en bredde, som fører til, at der er plads til alle med behov for et supplerende tilbud udover kommunens tilbud. Fisker og Sydhavns-Compagniet er begge i deres grundlag inspireret af en empowerment-tænkning. Her fokuseres på at styrke borgeren i at handle, opnå en større grad af kontrol over egen hverdag samt styrke lokalsamfundet. Det drejer sig ligeledes om at arbejde med den personlige relation, og at være til stede på rette tid og sted. For Fundamentet, der fungerer som et rådgivningstilbud og et værested, er det ligeledes vigtigt at være til stede med rådgivning og holde værestedet åbent, når brugerne ikke har andre steder at gå hen. Åbningstiderne i Fisker og i Fundamentet er netop lagt således, at de er åbne, når andre offentlige tilbud holder lukket. Denne rummelighed illustrerer, hvordan frivillige aktiviteter kan være et alternativ i forhold til den offentlige indsats og samtidig i praksis virke som et supplement.

Fra kommunens side tilstræber man at formalisere samarbejdet mellem kommune og frivillige sociale foreninger ved at indgå samarbejds- og partnerskabsaftaler. Det etableres i de tilfælde, hvor der kan ske en hensigtsmæssig og kompetent varetagelse af bestemte opgaver i frivilligt regi. Således indgås en aftale med foreninger, der modtager mere end 100.000 kr. i støtte gennem § 18 midlerne. Fisker er én forening blandt 26 andre frivillige foreninger, der i 2006 indgik en samarbejdsaftale med Københavns Kommune.

Empowerment defineres her som processer, der forbedrer underprivilegerede individers og sociale gruppers evne til at skabe og håndtere mentale, materielle, sociale, kulturelle og symbolsk relevante ressourcer.

John Andersen 2003

i
Sydhavns-Compagniet varetager frivilligt socialt arbejde i lokalområdet Kgs. Enghave. Stedet blev opstartet i 2000, men etablerede sig 3 1/2 år senere som selvejende institution. Stedet har 4 ansatte og opererer med en hel del frivillige i en planlagt såvel som ad hoc funktion. Den enkelte borger skal kunne bevæge sig let mellem at være frivillig og bruger.

i
Værestedet Fisker henvender sig til alle unge på Vesterbro. De fik 200.000 kr. ekstra i år fra § 18 fra beskæftigelses- og integrationsområdet til at målrette indsatsen for børn og unge med anden etnisk baggrund.

KOMMUNALT FOKUS PÅ MANGFOLDIGHED - GENNEM FORDELING AF STØTTEMIDLER

"I København er der en overrepræsentation af socialt udsatte grupper, som man ikke møder i samme omfang i andre dele af landet. Brugerne er her, og det gør det nemmere for foreninger at starte op. Vi modtager jo § 18 ansøgninger, der er målrettet meget specifikt de problemstillinger, der er for netop et bestemt bolig-område eller for bestemte minoriteter."
– Repræsentant fra kommunen

Københavns Kommune danner ramme for en mangfoldighed af frivilligt socialt arbejde, der afspejles gennem de omkring 275 årlige ansøgninger til § 18. Fra kommunens side stilles der ikke krav om, at ansøgningerne til § 18 skal bidrage til en alternativ indsats inden for det frivillige sociale område. Kommunen tilkendegiver, at den frivillige sociale indsats skal være et supplement, dér hvor de offentlige tilbud ophører. Værestedet Fundamentet nævnes netop som et supplerende tilbud, bl.a. fordi stedet har åbent om aftenen, når dagtilbuddene lukker. Fisken beskrives ligeledes som et godt supplement til kommunens indsats over for børn og unge på Vesterbro, da Fisken

netop formår at rumme unge mennesker med anden etnisk baggrund end dansk, som ellers ikke har den store tilknytning til offentlige tilbud. Her kommer væsensforskelligheden mellem det offentlige tilbud og den frivillige indsats til syne, idet de unge netop har behov for et sted, hvor de ikke møder lønnede myndighedspersoner, men ulønnede frivillige, der ikke skal leve op til krav om handlingsplaner og politisk besluttede indsatser, men i højere grad kan være til stede for at møde dem på deres betingelser.

Fundamentet er et værested og et rådgivnings-tilbud for ensomme og hjemløse. De modtog i 2006 450.000 kr. i støtte fra § 18 midlerne. Værestedet havde i 2006 to lønnede ansatte og 5-6 brugere, der også var frivillige.

Der opstilles fra kommunens side kriterier for de frivillige sociale foreninger med henblik på tildeling af § 18 midler. Med kriterierne ønsker Københavns Kommune at sikre, at det frivillige sociale arbejde kan opnå en bredde og en aktivitetsvariation, der gør det muligt at rumme og tilgodese meget forskellige borgere. Den forvaltningsmæssige behandling af de indkomne ansøgninger afspejler denne bestræbelse. Der sker en operationalisering af frivillighedspolitikken i hver enkelt forvaltning med det formål at skabe de bedste rammer for frivillige aktiviteter, hvad enten de opstår og udspiller sig i uformelle netværk eller i foreninger. Fordelingspraksissen tager hensyn til bredden i ansøgningerne. Der sidder derfor ikke en enkelt person centralt og vurderer ansøgningerne. Ansøgningerne bliver i stedet delt op og sendt ud til vurdering i de respektive forvaltninger og fagkontorer. Her foretages en socialfaglig vurdering af ansøgningerne, hvorefter den endelige indstilling udarbejdes og sendes til en forberedelsesgruppe. Dernæst sendes den endelige indstilling til godkendelse i Socialudvalget. På den måde kvalificeres fordelingen af støttemidler til de enkelte projekter af fuldmægtige fra de forvaltninger og fagkontorer, som den enkelte forenings frivillige indsats hører ind under.

I Københavns Kommune er der et veletableret samarbejde mellem kommunen og de frivillige. Samarbejdet blev formaliseret i 1998 med dannelsen af Kontaktudvalget for Frivilligt Socialt Arbejde i Københavns Kommune, og samarbejdet udbygges løbende. Både kommune og frivillige repræsentanter fremhæver, at synlighed og kulturen med stærke aktører ikke er uvæsentligt for at få etableret et bæredygtigt samarbejde. På den ene side skærper de frivillige foreningers mere professionelle kommunikation kommunens opmærksomhed på foreningens aktiviteter. På den anden side tillægges stærke aktører inden for frivilligområdet relevans, idet stærke aktører kan skærpe ligeværdigheden i samarbejdet mellem kommune og frivillige og skabe grundlaget for et mere ambitiøst samarbejde mellem kommune og frivillige sociale foreninger.

Kommunen har netop åbnet op for, at enkelte foreninger kan søge om flerårige § 18 støttebevillinger. 20 % af grundbevillingen er reserveret hertil over de næste tre år. Fra kommunal side sker dette ud fra to overvejelser. På den ene side har kommunen gennem længere tid oplevet et konkret ønske fra de frivillige

foreninger i København om tildeling af flerårig støtte. De frivillige har søgt at påvirke politikken på området, så der gives flerårige bevillinger, hvilket nu er en realitet. På den anden side har kommunen konkluderet, at flerårige bevillinger på længere sigt kan være med til at sikre en holdbar, kontinuerlig frivillig indsats og styrke samarbejdet mellem kommunen og frivillige foreninger. Kommunen mener ydermere at kunne se en organisatorisk udvikling, idet foreningerne starter med at modtage større og større § 18 midler, hvorefter de senere forsøger at blive fast forankret ud over § 18 midler. Foreningerne søger oftest efter en årrække af en fast løbende bevilling fra Københavns Kommune, eksempelvis gennem en driftsoverenskomst eller gennem en samarbejdsaftale. Sydhavns-Compagniet er et eksempel på en sådan udvikling hen imod forankring udover § 18. I Sydhavns-Compagniet er der sket en udvikling fra at være en frivillig forening til at blive en selvejende institution, som har fået en fast driftsoverenskomst fra Københavns Kommune.

Kontaktudvalget for Frivilligt Socialt Arbejde i Københavns Kommune er et samarbejdsforum mellem kommunen og det frivillige sociale arbejde og dets organisationer, initiativer og grupper i København. Opgaven for Kontaktudvalget er at fremme det frivillige sociale arbejdes muligheder i kommunen.

"Målet er, at vi skal have de unge væk fra gaden, men det allervigtigste er, at vi skal have dem ud igen. Der er flere elementer i Fisken, du ikke kan samle i det offentlige. Alt er gratis, og vi sikrer en drift, som vi kan holde. Det gør stedet så attraktivt for dem, der er smidt ud, eller som ikke må deltage. Alternativet er gaden, og Fisken er et alternativ til gaden. Det er derfor, at vi på en måde former berettigelse."
– Repræsentant fra de frivillige

Kommunens politiske og økonomiske anerkendelse af det frivillige sociale arbejde opfattes som et værdifuldt

fortsættes på næste side >>

<< fortsat fra forrige side

supplement til de offentlige tilbud i København. Dette udtrykkes i den nyligt reviderede frivillighedspolitik og kommunernes tildeling af § 18 midler.

KENDETEGN VED KØBENHAVN

Samarbejdet omkring det frivillige sociale arbejde i København er kendetegnet ved:

- En frivillighedspolitik, der er bred nok til at favne variationer og mangfoldigheden i de frivillige tilbud.
- Decentral fagspecifik vurdering af støtten til de frivillige aktiviteter.
- Uddeling af enkelte flerårige bevillinger, der styrker den organisatoriske udvikling i frivillige foreninger og sikrer en længerevarende kontinuerlig indsats.

FRIVILLIGHED OG PROFESSIONALISERING - METODEANVENDELSE I FRIVILLIGT ARBEJDE

Værestedet Muhabet er et eksempel på et frivilligt socialt projekt, som kombinerer frivillighed med en professionel indsats. Værestedet er ikke et behandlingstilbud, men et supplement til det offentlige tilbud. Der lægges vægt på tilstedeværelsen af lønnede medarbejdere, på metodeudvikling og styring, på professionsfællesskab, det personlige netværk samt på synlighed. Samtidig opretholdes en markant profil, hvor brugere har status af gæster, og de ansatte er værter. Dette skaber en særlig væremåde, hvor alle er ligeværdige.

Det frivillige sociale arbejde har mulighed for at fungere som et supplement og et alternativ til den offentlige indsats på det sociale område. En professionaliseringsproces kan være én måde at forankre frivillige foreninger som et supplement til de offentlige tilbud. Gennem en målrettet professionel strategi kan foreningerne sikre frivillighed og indhold, samt skabe

en platform for tværsektorielt samarbejde med kommunen.

Kombinationen af en frivillig og professionel indsats er afgørende for at kunne udføre arbejdet med psykisk syge indvandrere og flygtninge i Muhabet. Formålet med Muhabet er ikke at skabe et alternativt behandlingstilbud, men et supplement til de offentlige tilbud. Et sted hvor gæsterne kan holde fri. I driften af Muhabet foregår en bevidst regulering af roller, idet der ikke er nogen 'ansatte' eller 'brugere'. De fire ansatte er 'værter', og de, der besøger Muhabet, er 'gæster'. Herigennem skabes bevidst en 'ikke-professionaliseret'

Frederiksberg Kommune har omkring 92.234 indbyggere. Kommunen og de frivillige samarbejder i et nyetableret samarbejdsforum. Samarbejds-forummet blev skabt ud fra et ønske om at fremme kendskabet de frivillige imellem og styrke samarbejdet mellem de frivillige og kommunen. Forummet består af 12 personer plus 12 suppleanter, der tilsammen repræsenterer den frivillige verden og de tre råd (handicap, ældre, integration) og forvaltningen.

Værestedet Muhabet for psykisk syge indvandrere og flygtninge samt deres pårørende har 4 lønnede ansatte, ca. 125 voksne brugere, 125 pårørende herunder mange børn og ca. 40 frivillige tilknyttet.

samværskultur, hvor alle i Muhabet er ligeværdige. Som værterne siger, så virker Muhabet ustruktureret, men det i sig selv er en bevidst struktur, værterne har valgt. Det er den struktur, de frivillige og gæsterne går ind og bliver en del af. Formålet, den bevidste metode kombineret med summen af de fire værter store engagement, faglige kompetencer og professionelle netværk er de bærende elementer hos Værestedet Muhabet .

Værestedet har fire lønnede medarbejdere. De udgør tilsammen teamet som værter. Gæster, frivillige og ansatte medarbejdere deltager i lige høj grad i aktivitetsplanlægningen. Men målsætning og metode for værestedet fastlægges af værterne, fordi det vurderes at være nødvendigt at tilrettelægge dette i en lille gruppe. Derudover bidrager den lønnede daglige medarbejder, ifølge Muhabets værter, til at skabe en vigtig tryghed for brugerne og for de frivillige. Det er således den samme faste og kompetente person gæsterne møder, når de kommer. I Muhabet bruges den lønnede medarbejder således primært til at danne en stabil ramme for foreningens aktiviteter. At agere som en professionel frivillig social organisation forudsætter ikke nødvendigvis en lønnet medarbejderstab, men da de frivillige ofte har fuldtidsarbejde ved siden af den frivillige indsats, muliggør den lønnede ansættelse, at værterne kan hellige sig Muhabet på fuld tid, når de er til stede og derved styrke arbejdet med at anvende professionelle metoder og indsatser.

Metodeudvikling og styring er væsentlige for at skabe en nødvendig tryghed for gæsterne. I Muhabet bliver der ydet en individuel behovsbestemt omsorg. De brugere, der kommer i Muhabet, skal kunne føle sig hjemme. Sanserne stimuleres gennem musik, mad og indretningen af værestedet som en familiestue. Det gennemgående princip er, at den individuelle frihed og fred skal bevares. Der skal være plads til, at både gæster, værter og frivillige skal kunne bidrage i ligeværdighed og på forskellige måder. Grundfilosofien er, at for at alle skal behandles lige, skal alle behandles forskelligt. Et eksempel der fremhæves er, at der skal være plads til at holde fri. Derfor er der ingen fastlagte skemaer for arbejdet i Muhabet, og få af aktiviteterne planlægges lang tid i forvejen.

Professionsfællesskabet og det personlige netværk tillægges stor betydning. Værterne i Muhabet understreger, at deres faglige kompetencer inden for psykiatri og

Professionalisering kan defineres som tilstedeværelsen af en eller flere af nedenstående aspekter:

- lønnet ansættelsesforhold
- udviklet metodisk tilgang
- professionsfællesskab
- kompetenceudvikling
- synlighed

Frostholm 2006

Muhabets indsats målrettes psykisk sygdom, marginaliserede minoriteter, integration og samarbejde med offentlige tilbud og andre frivillige foreninger. Den vigtigste aktivitet i værestedet er det daglige gratis måltid. De få øvrige interne aktiviteter er kvindegymnastik samt lektiehjælp til gæsternes børn.

integration samt deres netværk, dagligt understøtter deres arbejde i Muhabet. På trods af at der i første omgang svares nej til, at de frivillige i værestedet kompetenceudvikles, foregår der en udvælgelse og kompetenceudvikling af de frivillige, der deltager i Muhabets eksterne aktiviteter som 'besøgskorps'. Besøgskorpset tager ud til lukkede psykiatriske afdelinger og besøger indlagte borgere af anden etnisk herkomst end dansk. Her forsøger værterne at vælge frivillige, hvor den sproglige barriere i forhold til besøg ikke udgør et problem. Derudover har de frivillige i besøgskorpset gennemgået et kursus om psykiske sygdomme.

Synlighed skabes på forskellige niveauer. Muhabet skaber synlighed gennem den kontakt og det samar-

fortsættes på næste side >>

<< fortsat fra forrige side

bejde, som foregår med en række brugerorganisationer og distriktpspsykiatrien. Et andet eksempel er en afholdt konference om Muhabets formål og metode. Konferencen blev annonceret på hjemmesiderne for faglige, frivillige og fagprofessionelle foreninger og organisationer. Et tredje eksempel er den synlighed, som Muhabet skaber gennem sin hjemmeside. Den fungerer som formidlende led for gæster, frivillige såvel som for andre interesserede, idet den opdateres med information om Muhabet og deres aktiviteter. Alle tre eksempler bidrager til at øge kendskabet om Muhabet, ikke mindst i forhold til kommunens ansatte. Samtidig skabes grundlaget for en fortsat frivillig aktivitet gennem de fremtidige brugere, som rekrutteres gennem denne synlighed. Eksemplerne illustrerer dermed, at flere former for synlighed bliver vigtig i rekrutteringen af frivillige. De frivillige med dansk baggrund kommer, fordi de har læst om Muhabet i medierne eller på hjemmesiden, mens frivillige med anden etnisk baggrund end dansk kommer via det gode rygte og kendskabet til Muhabet.

”Vi arbejder sandelig meget professionelt. Vi tager vores arbejde meget seriøst, vi evaluerer, vi udvikler bæredygtige arbejdsmetoder. Vi er ikke en forening, der bare laller derudad – for så lukker kassen. Vi har en mening med, at vi hygger os.”

– Repræsentant fra de frivillige

KOMMUNAL UDVIKLING AF FRIVILLIGSEKTOREN

- DET FRIVILLIGE BIDRAG

Professionalisering er ikke kommunens primære kriterium for at yde støtte til frivillige aktiviteter, men tendensen til professionalisering i Muhabet bemærkes i kommunalt regi. Kommunen har et ønske om større samarbejde kommune og frivillig verden imellem. Den nye kommunale frivillighedspolitik understøtter i høj grad initiativet om at nedsætte et samarbejdsforum mellem den frivillige verden og kommunen. Kommunen ønsker at styrke samarbejdet og dialogen med de frivillige sociale foreninger og derigennem inddrage civilsamfundets særegne ressourcer i arbejdet med sociale problemer. Der fokuseres især på at udvide samarbejdet mellem kommune og frivillige, samt at integration bliver ét ud af flere fokusområder.

Kommunen har etableret et samarbejde kommune og frivillige imellem samt frivillige på tværs. Frivillighedspolitikken er blevet revideret, og i den forbindelse er der blevet etableret et samarbejdsforum. Frivillige, politiske og kommunale aktører har alle været involveret i denne proces. Samarbejdsforummet skal fungere som et overordnet organ for udviklingen inden for hele frivillighedsområdet.

Fra kommunens side er der en forståelse for, at aspekter inden for den frivillige sociale sektor kan styrkes gennem en professionaliseret indsats. Selvom der fortrinsvis gives midler til den ulønnede indsats fra kommunens side, bevilges også midler til lønnen af en enkelt daglig leder. Det sker ud fra den betragtning, at større projekter ofte kræver en lønnet medarbejder. Fra kommunens side er der ligeledes en anerkendelse af foreningernes evne til at udvikle det sociale arbejde

i nye og anderledes retninger end den kommunale forvaltning.

”Frivillig-foreninger er blevet mere synlige. Man hører mere til dem nu. Man skal respektere, at det offentlige og det frivillige er to forskellige verdner, men at der er brug for begge. Vi er jo lige dygtige på hver sin måde, så vi støtter det ulønnede initiativ. Samtidig er der også en forståelse for, at nogle projekter kræver en lønnet daglig leder, fordi de er så store.”

– Repræsentant fra kommunen

Frivillighedskonsulenten kan åbne op for et uformelt samarbejde med andre konsulenter, der kender til det enkelte område, der søges midler til.

TVÆRSEKTORIELT SAMARBEJDE

LOKALT, REGIONALT OG PÅ LANDSPLAN

Muhabet har brugere fra andre kommuner. Der er søgt og modtaget § 18 midler fra både Frederiksberg, Albertslund og Københavns Kommune.

Den professionelle ydelse rækker i Muhabets tilfælde ud over lokalområdet, og den enkelte kommunegrænse overskrides således. Der er etableret samarbejde med fagprofessionelle på landsplan, og brugerne i Muhabet kommer fra flere forskellige kommuner. Hver enkelt kommune støtter deres borgere økonomisk. Derudover er Muhabets indsats blevet bemærket af frivillige og kommuner andre steder i landet. Med et patent på navnet Muhabet, og en videreførelse af metoden i Muhabet, vil der nu blive etableret to nye 'Muhabet' væresteder i henholdsvis Odense og Århus Kommune. Muhabet formår hermed at knopskyde til andre kommuner.

I de år værestedet har eksisteret, er der blevet skabt og udbygget en kvarterstilknytning til lokalområdet. Denne tilknytning styrker bæredygtigheden i projektet på længere sigt, idet kendskabet til Muhabet øger accepten af værestedet. Kendskabet til Muhabet øger også mulighederne for at samarbejde med de lokale erhvervsdrivende. Værterne har opsøgt lokale forretninger og fortalt om Muhabet. Det har medført, at donationer fra den lokale fiskehandler, Irma og slagter i dag udgør et vigtigt supplement til det daglige gratis

måltid. På Muhabets hjemmeside findes en liste over de erhvervsdrivende, der samarbejdes med. Samarbejdet med de lokale erhvervsdrivende synliggøres på mange måder, så de erhvervsdrivende kan se, at deres donation går til et godt formål. En måde er via hjemmesiden, en anden er ved at give Irmas personale en portion middagsmad tilberedt med donerede varer fra Irma selv. I et samarbejde mellem erhvervslivet og det frivillige bliver foreningens informationsstrategi vigtig, da forudsætningen for samarbejde er et kendskab til stedet i lokalområdet.

Muhabet er ét ud af flere eksempler på en professionalisering inden for frivilligsektoren. Fisker i Københavns Kommune samt Akut Netværkstjeneste i Odense Kommune opererer alle med forskellige dimensioner af professionalisering i deres arbejde.

Arbejdet i Muhabet er ikke blot tværsektorielt men i lige så høj grad tværkulturelt. Muhabet forsøger også at takle integrationsproblematikker i det daglige arbejde. Det gøres blandt andet gennem tilknytning af frivillige med forskellig etnisk baggrund. I udgangspunktet er alle frivillige meget velkomne i Muhabet,

fortsættes på næste side >>

<< fortsat fra forrige side

men konkrete arbejdsopgaver uddeler værterne baseret på etnicitet. Værterne rekrutterer både frivillige med dansk og med anden etnisk baggrund, hvilket værterne mener er med til at skabe integration i praksis. Danskeres frivillige engagement i værestedet sender et positivt signal om accept og ligeværd i forhold til gæsterne, der fortrinsvis kommer med en indvandrer- og flygtningebaggrund. I det opsøgende arbejde Muhabet udfører, rekrutteres frivillige med anden etnisk baggrund, idet de skal være sproglige og kulturelle bro-

byggere for psykisk syge med anden etnisk baggrund, der opholder sig på lukkede psykiatriske afdelinger.

PROFESSIONALISERING OG STYRKET FRIVILLIGHED

EN NY SAMARBEJDSFORM

Værestedet Muhabet er anderledes og innovativt i dets samarbejde med det offentlige og i arbejdet med psykisk syge indvandrere og flygtninge. Muhabet er dermed repræsentant for en ny måde, hvorpå frivillige foreninger ikke bare overlever, men også udvikler sig. Vil man være frivillig i Muhabet, er der nogle klare regler, man må acceptere i forhold til den særlige metode. Det har en positiv effekt på tilstrømningen af nye frivillige. Her er der tale om, at en god professionel indsats fra de ansatte genererer flere frivillige. Engagementet kan derfor trives, men det kræver, at kommune og frivillige foreninger er åbne over for at gå nye veje og anvende ressourcer på nye måder.

KENDETEGN VED FREDERIKSBERG

Samarbejdet omkring det frivillige sociale arbejde i Frederiksberg er kendetegnet ved:

- Forståelse for at aspekter af frivilligt socialt arbejde kan styrkes gennem en delvist professionaliseret indsats.
- Fokusering på innovation og det frivillige engagement, som indgår i frivillighedspolitikken.
- Informationsdeling inden for kommunen, inden for den frivillige verden og mellem disse to aktører.

AKTIVT MEDBORGERSKAB OG INTEGRATION

- GENNEM FRIVILLIGT SOCIALT ARBEJDE

Aktivt medborgerskab kan skabes på flere forskellige måder. Frivilligt socialt arbejde kan være med til at fremme et aktivt medborgerskab – også blandt etniske minoriteter. Med afsæt i erfaringer fra Odense Kommune illustreres det, hvordan frivilligt socialt arbejde kan bidrage til integration på mange planer. I Odense kommune indgår frivilligpolitikken i et konstruktivt samspil med bl.a. kommunens integrationspolitik.

Deltagelse i frivilligt socialt arbejde kan være en måde, hvorpå man som borger med anden etnisk baggrund end dansk kan blive integreret i et netværk og involveret i samfundet, samtidig med at man tilegner sig viden og lærer at navigere i de demokratiske processer, det danske samfund bygger på. Foreningen Skolestøtte, Somalisk Kvindenetværk og det frivillige projekt Akut Netværkstjeneste er eksempler på, hvordan kommunal støtte til frivilligt arbejde kan øge

integrationen af borgere med anden etnisk baggrund end dansk. De to foreninger har øget integration som formål og involverer etniske minoriteter både som stiftere, frivillige og brugere. Det tredje initiativ er et tilbud til alle borgere inklusiv etniske minoriteter, som har et akut behov for hjælp.

KOMMUNALT OG FRIVILLIGT SAMARBEJDE

- SYNLIGHED OG SYNERGI

Odense Kommune tænker meget i aktivt medborger-samfund, så derfor har vi flettet Frivillighedspolitikken og Integrationspolitikken sammen. Integration er jo en vigtig del for befolkningen i vores samfund.
– Repræsentant fra kommunen

I Odense kommune er der stort fokus på sammenhængen mellem en nyligt formulerede frivilligheds-politik og integrationspolitik. Intentionen er, at disse to områder skal supplere hinanden. For at støtte integrationsindsatsen har kommunen udgivet flere forskellige sproglige versioner af integrationspolitikken så de sikrer, at så mange borgere kan få kendskab til den som muligt. Der ydes støtte til mange forskellige frivillige foreninger i Odense med forskellige formål. Specifikt er der i frivillighedspolitikken fokus på sundhedsfremme, integration og udvikling.

Kommunen understøtter integration og udvikling både gennem frivillighedspolitikken og gennem deres synlighed overfor frivillige sociale foreninger i opstartsfasen. Ansættelsen af en frivillighedskordinator skærper samarbejdet og kontakten mellem kommune og de frivillige. Kommunens synlighed kommer til udtryk ved frivillighedskordinatorens besøg i de frivillige sociale foreninger, udsendelse af breve der opfordrer foreningerne til at skrive sig i den Sociale Vejviser på kommunens hjemmeside, samt fremsendelse af generelle informationer om frivilligsektorens udvikling i Odense. Kommunens synlighed og samarbejdet fremhæves af begge parter som vigtig i forhold til at danne og fastholde foreninger.

Denne synlighed fra kommunens side er en stor hjælp for dannelsen af frivillig initiativer for og af etniske minoriteter. Kommunen hjælper ikke direkte, men

hjælper gennem det aktive fokus på udviklingen i det frivillige sociale arbejde, samt formidler kontakten til Frivilligcentret, som rådgiver om foreningsdannelse og organisatorisk udvikling. I Odense udtrykkes det således, at dukker der en etnisk forening op, der laver frivilligt socialt arbejde, er kommunen ekstra opmærksom i forhold til støtte. Holdningen fra kommunen er, at fordi der ikke er så mange etniske foreninger, skal der sættes skub i de initiativer der tages på området.

i
Odense Kommune har omkring 186.745 indbyggere. Kommunen formulerede i slutningen af 2006 deres frivillighedspolitik. Indsatsområderne er sundhedsfremme, integration og udvikling. I den oprettede udviklingspulje er der afsat 10 pct. af § 18 midlerne til nye frivillige foreninger og til nye initiativer inden for allerede eksisterende frivillige foreninger. Puljen kan søges året rundt, idet kommunen mener, at det også er vigtigt at understøtte nye foreninger i opstartsfasen.

i
Hver tredje dansker udfører frivilligt arbejde, mens andelen af etniske minoriteter, der er involveret i frivilligt arbejde er langt mindre.

Christensen og Christensen 2006

FORENINGSDANNELSE OG ORGANISERING

- EN LÆRINGS PROCES NEDEFRA OG OP

”Vi, i Foreningen Skolestøtte, vil være med til at styrke integrationen. Vi har oplevet, hvor svært det er at få en uddannelse, selvom vi er kommet fra en familie, hvor far og mor har ønsket det bedste for os. Alle disse minusser og plusser har givet os de redskaber, der gør, at vi kan dreje integrationen i den rigtige retning. Nedefra og op.”

– Repræsentant fra de frivillige

Det fælles kendetegn for de udvalgte foreninger og projekterne er, at ideerne til aktiviteterne er opstået ud fra konkrete behov fra borgerne. Denne bruger-baserede forenings- og projektdannelse afspejles af Foreningen Skolestøtte, Somalisk Kvindenetværk og Akut Netværkstjeneste. Alle tre er opstået nedefra og op i alle faser - både på idé-plan, brugerplan og i organiseringen af foreningernes og projektets aktiviteter. Aktiviteterne opstår på den måde i direkte forlængelse af brugernes konkrete behov.

Disse eksempler på frivilligt socialt arbejde viser et engagement og en borgerinddragelse af mennesker med

Engagementet og borgerinddragelse gennem frivilligt socialt arbejde viser sig på tre måder:

- stifter af forening
- frivillig i forening
- bruger i forening

i Foreningen Skolestøtte for forældre og unge med tyrkisk etnisk baggrund har ingen faste ansatte. Der er en frivillig styregruppe på 6 tyrkiske kvinder og en gruppe af rollemodeller på omkring 10 personer af dansk og tyrkisk etnisk baggrund. Formålet er at facilitere integration ved at støtte unge i deres uddannelse. Dette sker gennem lektiehjælp, rollemodeller og gennem støtte til forældrene.

anden etnisk baggrund på tre niveauer: som stifter, som frivillig og som bruger af foreningens tilbud. Foreningen Skolestøtte afspejler alle tre dimensioner. Foreningen er stiftet af seks kvinder med tyrkisk baggrund for brugergruppen tyrkiske børn og unge i Vollsmose. Ligeledes har foreningen også aktiviteter specielt tilrettelagt til de tyrkiske mødre. Derudover tiltrækker foreningen unge mentorer af både dansk og anden etnisk oprindelse til at påtage sig frivilligt arbejde som rollemodeller for børn og unge brugere i foreningen. I første omgang fokuserer foreningen på børn og unge med tyrkisk baggrund. Stifteren af foreningen mener, at det er vigtigt at tage et skridt ad gangen, hvis man ønsker at fremme integrationsindsatsen. Det har været særligt krævende at gå fra udøvelsen af frivilligt socialt arbejde på individuelt niveau til etableringen af en forening. Netop foreningsdannelsen kan være ukendt

fortsættes på næste side >>

og et særligt skarpt sving at runde for mange etniske minoriteter.

Somalisk Kvindenetværk er stiftet af en somalisk kvinde i samarbejde med en boligrådgiver i lokalområdet. Kvindenetværket afholder foredragsaktiviteter og debataftner for somaliske kvinder bosiddende i kommunen. Både stifter og brugere er af anden etnisk oprindelse. Netværket er relativt løst sammensat og har ikke på samme måde som andre foreninger brug for frivillige tilknyttet aktiviteterne. Stifteren af netværket har således en meget central rolle i Somalisk Netværk, og hun er den eneste fast tilknyttede frivillige. Der er en forståelse for, at kvinderne i netværket har en travl og udfordrende hverdag, der gør det svært samtidig at engagere sig frivilligt. Derfor er kvindenetværkets hovedformål at tilrettelægge arrangementer, som interesserer brugerne. Formålet med arrangementerne er at give informationer og mulighed for debat omkring f.eks. det at opdrage et barn med anden etnisk baggrund i Danmark. Samtidig fremmes forståelse og indsigt i forskellige samfundssystemer.

Selvom Akut Netværkstjeneste ikke har integration som formål, modtager projektet henvendelser fra borgere med anden etnisk baggrund. Her er det således de etniske borgere, der optræder som brugere af en frivillig social aktivitet. Kendskabet til Akut Netværkstjeneste bliver formidlet til de etniske brugere gennem henvendelse fra blandt andet sprogskoler i Odense.

Akut Netværkstjeneste fremhæves af kommunen som et eksempel på et projekt, der viser innovation og udvikling inden for akut hjælp til mennesker i vanskeligheder. Akut Netværkstjeneste blev startet, fordi der var brugergrupper i kommunen, der var for psykisk skrøbelige til at kunne nås gennem selvhjælpsgrupper.

Initiativtageren til Akut Netværkstjeneste understreger, at nye frivillige projekter kan være vanskelige at starte op i forhold til at opbygge en organisation, rekruttere frivillige samt få kontakt til potentielle brugere. I dag har projektet etableret et samarbejde med både praktiserende læger, psykologer samt alkoholcenter, krisecenter, selvmordscenter, incestcenter og Universitetshospitalet i Odense. Den kommunale støtte i opstartsfasen var afgørende for, at foreningen og projektet lykkedes.

i

Somalisk Kvindenetværk har søgt og modtaget § 18 midler til tolkning og udgift til foredragsholdere i forbindelse med debataktiviteter. Kvindenetværket har eksisteret i mange år. Netværkets aktivitet er debataftner, hvor foredragsholdere inviteres til at holde oplæg om relevante emner som for eksempel kriminalitet og sundhed. Her deltager omkring 40 kvinder ved hvert arrangement.

i

Akut Netværkstjeneste er et projekt under Frivilligcenter Netværkskontakten. Projektet består af et frivillighedskorps, hvis formål det er at hjælpe og støtte personer i en akut livskrise. Netværket består af en ansat daglig koordinator og 10 frivillige. Ved at tilbyde akut hjælp til folk, der pludselig har mistet fodfæstet, håber man i Netværket at kunne forebygge tilstødende vanskeligheder for de enkelte mennesker i krise.

UDVIKLING OG POTENTIALE

- TÆNK NYT

Frivilligt socialt arbejde kan være med til at fremme et aktivt medborgerskab blandt etniske minoriteter. Samfundsengagement blandt stifterne af de undersøgte foreninger og projekter i Odense er opstået nedefra og op. De har konstateret et behov og har derefter tilstræbt et frivilligt socialt supplement til de offentlige tilbud. Medinddragelsen af personer med anden etnisk baggrund end dansk i foreningsdannelsen fordrer et intensivt samarbejde mellem kommunerne og de frivillige foreninger. Støtten til det frivillige arbejde kan på den måde være med til på én gang at fremme en udvikling af frivilligsektoren, styrke etniske forenings- og projektdannelser og sikre en aktiv deltagelse i frivilligt socialt arbejde for etniske minoriteter.

KENDETEGN VED ODENSE

Samarbejdet omkring frivilligt socialt arbejde i Odense er kendetegnet ved:

- En medinddragelse af etniske minoriteter som brugere, som frivillige – men også som stiftere og initiativtagere til forenings- og projektopstart.
- Styrket viden om foreningsopstart hos etniske minoriteter gennem indspil fra kommune, frivillige og frivillighedscenter.
- Øremærkning af en del af § 18 midlerne i en særskilt pulje til innovative projekter, som kan søges og uddeles året rundt.
- Være indstillet på at gå nye veje i forhold til samarbejdet med kommunerne og andre relevante aktører.

UDVIKLING AF FRIVILLIGOMRÅDET - PÅ STRATEGISK NIVEAU OG I PRAKSIS

Med inspiration fra Kolding Kommune, som har mange års erfaring med at samarbejde omkring frivilligt socialt arbejde, beskrives udviklingen på to niveauer; en generel strategisk udvikling af den frivillige sektor og en praksisorienteret udvikling af servicen til borgerne.

I Kolding Kommune ydes en særlig indsats for at støtte den frivillige sociale sektor på et strategisk niveau. For eksempel arbejdes der med øget synlighed og tilgængelighed af den frivillige sektor ved blandt andet at henvise til en række af foreningerne på kommunens hjemmeside. Derudover får tilflyttere til Kolding tilsendt en velkomstpakke. Velkomstpakken indeholder en brochure om Kolding Selvhjælp, der tilbyder støtte til selvhjælpsgrupper og frivillige sociale foreninger. Derudover har kommunen også etableret en kontaktpersonsordning, hvor de nye foreninger kan henvende sig, hvis de har brug for at vide, hvordan de skal søge midler eller finde lokaler. Kommunen stiller gerne lokaler midlertidigt til rådighed i opstartsfasen af nye frivillige aktiviteter eller henviser til FrivilligCenter Kolding, som kan give en nærmere introduktion. På udviklingsområdet har kommunen gennem årene

initieret diverse kampagner som for eksempel projektet Respekt6000, som forsøgte at tiltrække unge til frivilligt arbejde samt at synliggøre det frivillige sociale arbejde. Det er foreningernes opfattelse, at kommunen har gjort meget for at understøtte samarbejdet med den frivillige sektor. I udformningen af kommunens nye frivillighedspolitik har Kolding kommune søgt at skabe ejerskab blandt de frivillige foreninger. Der har for eksempel været to arbejdsgrupper - en på seniorområdet og en for det resterende område, som har arbejdet sammen med FrivilligCenter Kolding om at udforme politikken.

Kolding Kommune har ca. 87.000 indbyggere og er sammenlagt af 4 mindre omegnskommuner. Kolding er Danmarks 7. største by. Kommunen har haft en frivillighedspolitik igennem mange år.

Kolding Selvhjælp tilbyder støtte til selvhjælpsgrupper, til nye foreninger og koordinering af Kolding Frivilligt Forum. Der er omkring 50 frivillige og en ansat.

SAMARBEJDSAFTALER

- SAMARBEJDE PÅ ET STRATEGISK NIVEAU

Kolding Kommune har etableret samarbejdsaftaler med nogle af de foreninger, som de yder større tilskud til. Samarbejdsaftalerne udstikker rammerne for den service foreningerne tilbyder. For eksempel indeholder samarbejdsaftalen med Gademix en forpligtelse til blandt andet at have en ugentlig åbningstid, ansætte en daglig leder og rekruttere frivillige. Samarbejdsaftalerne fastlægger et forventningsniveau, som både kommunen og foreningerne er tilfredse med.

Frivillighuset i Kolding, som er et samlingssted for flygtninge, indvandrere og frivillige, peger på, at kommunen er bevidst om forholdet mellem udgift og udbytte – dvs. den indsats de frivillige sociale foreninger yder. I foreningerne er man stolte over det arbejde, man udfører og føler, at kommunen værdsætter det. For eksempel sender kommunen ofte besøgende forbi eller omtaler foreningerne med rosende ord. Fra foreningernes side bliver der lagt stor vægt på at holde kommunen orienteret om deres eksistens. Eksempler på lobbyarbejde er, når Gademix inviterer politikere og kommunalt ansatte til arrangementer, og når Kolding Selvhjælp ringer direkte til forvaltningerne og inviterer kommunale ansatte til at komme forbi. Det er underforstået, at jo bedre man kender hinanden, jo bedre kan man samarbejde.

+ Samarbejdsaftaler giver trykthed både for foreninger og kommune i forhold til gensidige forventninger.

”Det, der er vigtigt, er dialogen, og at den er god - de uformelle kaffedrikninger. At vi bliver taget alvorligt. De (offentlige ansatte) kommer myldrende herved, hvis de har nogen tanker.”
Repræsentant fra de frivillige

Der er forskellige måder at etablere et godt samarbejde mellem de frivillige sociale foreninger og offentlige myndigheder alt efter lokale forhold. Samarbejdet kan foregå ved nedsættelse af et frivilligråd, arbejdsgrupper, udvalg, eller ved at der afholdes stormøder blandt foreningerne og kommunen, hvor de forskellige parter mødes og udveksler ønsker til samarbejdet.

I Kolding Kommune har kommunen og de frivillige foreninger i samråd valgt at oprette et lokalt Frivilligt Forum, som er de frivilliges eget organ. Kommunens udviklingsmedarbejder deltager som observatør. Der er enighed om, at det er vigtigt, at der kan etableres et sted, hvor foreningerne kan samarbejde.

i Gademix er et værested for vanskeligt stillede børn og unge. Nøgleordene er 'respekt' og 'plads til alle'. Værestedet blev oprettet som del af kommunens kvarterløftprojekt og er drevet af Ungdommens Vel.

i Kolding Frivilligt Forum skaber dialog med offentlige instanser, iværksætter aktiviteter på tværs af foreninger og drøfter det frivillige sociale arbejdes placering i lokalsamfundet.

i Frivillighuset i Kolding er samlingssted for flygtninge, indvandrere og frivillige og en af Dansk Flygtningehjælps frivilligrupper. Der er ingen lønnede ansatte.

KOMPLEMENTERENDE PRAKSIS

- DIREKTE KONTAKT OG GENSIDIG FORSTÅELSE

Kommune og frivillige sociale foreninger i Kolding forklarer, hvordan deres roller komplementerer hinanden i forhold til borgerne på forskellige måder. For det første har de frivillige foreninger ingen myndighedsrolle og kan derfor supplere det offentlige i situationer, hvor myndighedsrollen kan stå i vejen for hjælpen. Et eksempel på en komplementerende indsats er projektet Gademix, der går ind på områder, hvor de unge brugere ofte har svært ved at forholde sig til myndighedspersoner. I den situation kan det frivillige sociale arbejde blive et godt supplement til den offentlige sociale indsats.

For det andet er de frivillige foreninger fleksible i forhold til at reagere over for borgernes akutte behov. Der er for eksempel fri adgang til foreningerne i åbningstiden, der skal ikke bestilles tid, og man kan som bruger optræde anonymt. Samtidig har foreningerne mulighed for hurtigere at reagere på nye opståede behov.

Både for kommune og foreninger er det vigtigt, at der er en god dialog mellem for eksempel sagsbehandlere og foreninger. Fra et kommunalt perspektiv peges der på, at samarbejdet kræver et gensidigt kendskab til hinandens indsatsområder. Der skal være klare grænser for, hvornår noget er i offentligt regi, og hvornår det er almindelig medmenneskelig omsorg.

”En af de ting, som er grundlag for et godt samarbejde, er, at man har fået justeret forventningerne gensidigt. At vores forskellige driftsafdelinger, hvad enten det er familieafdelingen, eller det er misbrugscentre, er åbne og klare i forhold til de frivillige foreninger. Hvad er det vi regner med, at I tager jer af og omvendt.”

- Repræsentant fra kommunen

Den gensidige respekt viser sig i den måde, hvorpå foreningerne har kontakt direkte til de enkelte forvaltningsområder i den offentlige sektor. For eksempel har Frivillighuset i Kolding tætte kontakter til integrationsafdelingen. I Gademix har den daglige leder blandt andet en plads i det lokale SSP-samarbejde og har kontakt til kulturforvaltningen. I forhold til Kolding Selvhjælp er der eksempler på, hvordan kommunalt ansatte har taget borgere med for at introducerer dem personligt til foreningen. Foreningerne giver generelt udtryk for, at de kommunale ansatte er gode til at bruge dem.

STRATEGI OG PRAKSIS

- FORSKELLIGE KOMPETENCER

Kolding Kommune og de frivillige sociale foreninger samarbejder om at udvikle den frivillige sektor – både på det strategiske niveau og i den daglige praksis i forhold til borgerne. På det strategiske niveau er der det organisatoriske arbejde, som blandt andet indebærer forhandling med sponsorer, fundraising, rekruttering og pleje af frivillige, kompetenceudvikling, organisationsudvikling og synliggørelse. Og på det praktiske niveau er det omsorgsarbejde med borgerne, der er i centrum. De to niveauer kræver forskellige kompetencer og ofte deler foreningerne funktionen op i to, således at de opererer både på et strategisk niveau, for eksempel gennem tilknytning til Frivilligt Forum i Kolding og på et praksisniveau via det daglige arbejde. I Frivillighuset i Kolding varetager en konsulent fra

Dansk Flygtningehjælp samarbejdet med kommunen, og i Gademix er det en repræsentant for Ungdommens Vel.

KENDETEGN VED KOLDING

Samarbejdet omkring det frivillige sociale arbejde i Kolding er kendetegnet ved:

- Støtte til selvorganisering hos forskellige aktører i det frivillige sociale arbejde: brugere, frivilligt aktive, frivilligcentre.
- Etablering af samarbejdsaftaler og stimulering af samarbejder med større foreninger og skabe overblik over den brede frivillige indsats fra idræts- kultur- og sociale foreninger.
- Skabelse af en direkte kontakt mellem kommunalt ansatte og foreninger.
- Synliggørelse af det frivillige sociale arbejde gennem forskellige former for kampagner.

Kompetenceudvikling udgør en stor del af foreningslivets potentiale. Det frivillige foreningsliv kan være med til at udvikle de grundlæggende demokratiske og sociale kompetencer, der er vigtige for borgere i et demokratisk samfund.

Center for Frivilligt Socialt Arbejde

SAMARBEJDE DE FRIVILLIGE IMELLEM - IDEUDVEKSLING OG SAMSPIL

En velfungerende idé-udveksling og et samspil de frivillige sociale foreninger og kommunen imellem er med til at styrke de lokale frivillige aktiviteter, skabe vigtige netværk på tværs af foreninger samt styrke kendskabet til de kommunale tilbud. Med udgangspunkt i tre cases fra Kalundborg Kommune beskrives, hvordan de frivillige foreninger på baggrund af uformelle netværk og en stor lokal viden har etableret et samarbejde. Casen illustrerer samtidig, at et fælles fremadrettet perspektiv kommunen og de frivillige foreninger imellem kan gøre det lettere for nye frivillige foreninger at etablere sig.

UFORMELLE NETVÆRK OG LOKAL VIDEN

- PÅ TVÆRS AF FORENINGER

Det uformelle netværk og lokal viden er af stor betydning for udviklingen af samarbejder på det frivillige sociale område. I Kalundborg Kommune ses tre konkrete måder, hvorpå samarbejdet mellem de frivillige foreninger fremmes gennem det uformelle netværk og viden om lokale forhold.

Kommunens kontakt til de frivillige foreninger er en central faktor for udviklingen af samarbejdet på det frivillige sociale område. Et eksempel på samspillet mellem kommune og de frivillige foreninger i Kalund-

borg Kommune er Hjælpetjenesten, som er et frivilligt besøgskorps blandt ældre, hvor kommunen har ansat en person, som skal bidrage til koordineringen af det frivillige arbejde. Et andet eksempel er etableringen af Infobutikken med informationer om de lokale foreninger. Infobutikken tiltrak 14 foreninger i

opstartsfasen og blev etableret i et samarbejde mellem kommunens frivillighedskonsulent, en frivillig borger samt lokale sygdomsforeninger. Et tredje eksempel er Viskinge gymnastikforening, en lokal gymnastikforening, hvor de frivillige, i regi af et projekt omkring idræt for overvægtige børn, etablerede et kommunalt samarbejde med lokale sundhedsplejere.

Samtidig spiller det uformelle netværk mellem foreningernes bestyrelser en væsentlig rolle for samarbejdet på tværs af foreninger. Netværket operatio-

naliseres, når fælles aktiviteter som for eksempel en 'velfærdsdag' eller en 'idrætsnat' skal organiseres. I den sammenhæng har en konkret frivillig forening, Diabetesforeningen, inviteret andre foreninger til at samarbejde om planlægningen af en informationsdag omkring sundhed.

Her har de benyttet deres netværkskendskab til andre frivillige sociale foreninger og foreslået et samarbejde omkring et konkret formidlingsdag på den lokale skole. Gymnastikforeningen har på samme vis planer om at samarbejde med andre lokale foreninger om organiseringen af fælles idrætsaktiviteter.

"De frivillige organisationer og foreninger bruger hinanden på den måde, at man giver hinanden ideer. Nu vil Diabetesforeningen gerne fortælle om kost og blodsukker. Det griber ind i Hjerteforeningen og Røde Kors arbejde, som også deltager. Det bliver en stor dag på den lokale skole, hvor arrangementet skal afholdes."
– Repræsentant fra de frivillige

Samarbejdet mellem frivillige sociale foreninger er kendetegnet ved brugen af de frivilliges personlige kontakter og lokal viden. Inden for det frivillige sociale område er der en del stærke aktører, og der er et bredt kendskab til disse nøglepersoner. En stærk aktør skal her forstås som en frivillig, der er aktiv i flere forskellige foreninger.

"Det er jo rigtigt, at det er nogen af de samme frivilligt aktive, der går igen. Det kan jeg se, når jeg kommer ud i de forskellige frivillige aktiviteter. Folk går igen, og det gir jo kendskab til hinanden. Det betyder også, at de frivillige danner netværk."
– Repræsentant fra kommunen

Når de frivillige aktivt er medlem af flere frivillige foreninger, giver det mulighed for dannelsen af et uformelt netværk, hvor der kan udveksles ideer og deles viden om f.eks. gode oplægsholdere, god personaleplejer eller afvikling af arrangementer. Samtidig kan man lettere undgå, at de frivillige aktiviteter overlapper hinanden. De frivillige kan igennem deres brede kendskab til det lokale foreningsliv henvise både brugere og potentielle frivillige til relevante foreninger. Derudover kan det personlige uformelle netværk styrke samarbejdet med det lokale erhvervsliv. Således har personlige netværk bevirket, at Sorooptimisterne har bidraget til finansieringen af en bus for ældre og enlige, og at Handelsstandsforeningens 'IT mand' har installeret computeren i Infobutikken. Der er en vis grad af tilfældighed i disse samarbejder, men det uformelle netværk rummer potentielle muligheder for samarbejde, og den dynamik det skaber i den frivillige sektor, er synlig i Kalundborg. Det uformelle netværk

fortsættes på næste side >>

Kapacitetsopbygning søger at opbygge indsigt og færdigheder, der sætter udsatte enkeltpersoner, grupper og lokalsamfund i stand til at deltage mere aktivt i deres lokalsamfund.

Payne 2005

Projekt Hjælpetjenesten består af 70 frivillige besøgsvenner til ældre. Tjenesten har en kommunalt ansat deltidskoordinator, som også er kommunens frivillighedskonsulent. Rekruttering sker via de frivilliges personlige netværk.

<< fortsat fra forrige side

blandt de frivillige aktører i Kalundborg muliggør en udveksling af viden og ressourcer, som fremmer den samlede kapacitet, idet de enkelte foreninger gennem samarbejde kan trække på en større mængde af ressourcer og nå ud til et langt bredere publikum, end de enkeltvis ville være i stand til.

Kommunens holdning til de frivillige foreningers netværk er positiv, idet de frivillige foreningers entusiasme og ideer opfattes som et aktiv, der er med til give borgerne i kommunen et indblik i de forskellige muligheder, som kan benyttes.

i

Projekt Idræt for overvægtige børn bliver af kommunen betragtet som innovativt, fordi det forener frivilligt socialt arbejde med traditionelt idrætsforeningsarbejde.

NETVÆRK OG VIDEN

- TILGÆNGELIGHED FOR ALLE?

Styrken i det uformelle netværk og de personlige relationer er den relativt frie udveksling af viden og ressourcer og det spontane samarbejde i udviklingen af nye projekter. Etablerede foreninger kan igennem netværket trække på ressourcer og information. En svaghed kan dog være, at nye foreninger, som ikke har adgang til netværket, kan have vanskeligheder ved at etablere sig og blive delagtiggjort i lokale sammenhænge.

Uformelle netværk kan hæmmes af, at de samme frivillige kan gå igen i flere sammenhænge. Dette rummer en fare for stagnation, idet nye ideer og friske frivillige kan have vanskeligt ved at finde fodfæste. Afhængigheden af personlige kontakter kan ligeledes udgøre en barriere, idet det kan vanskeliggøre nye initiativer.

Kommunen har gennem § 18 praksis ønsket at skabe et råderum for nytænkning, idet kommunen har søgt at etablere procedurer, så også nyetablerede foreninger har kunnet være med. Kommunens nye frivilligheds politik er blevet udviklet i samråd med de frivillige sociale foreninger gennem åbne dialogmøder.

Uformel netværksdannelse kan vanskeliggøre dannelsen af innovative projekter, fordi nye foreninger og friskt blod i foreningslivet kan have svært ved at finde vej til de etablerede netværk.

ET DYNAMISK SOCIALT FRIVILLIGNETVÆRK

- FOKUS PÅ DET FREMADRETTEDE MILJØ

I Kalundborg er kommunale myndigheder, de frivillige sociale foreninger og borgerne indstillet på et samarbejde omkring udvikling af frivilligsektoren. Alle udtrykker en forståelse for, at deltagelse i foreningslivet giver muligheder for at bryde social isolation. Et dynamisk frivillighedsnetværk i Kalundborg forudsætter, at foreningerne er synlige og åbne omkring det uformelle netværk. Eksempelvis er de fleste frivillige besøgsvenner i Hjælpetjenesten pensionister eller førtidspensionister, og deres sociale samvær beskrives som værende næsten lige så vigtigt som aktiviteterne for dem, de besøger. Fra kommunal side er der et ønske om at sikre, at alle involverede parter kommer til orde, og at samarbejdet mellem kommunale myndigheder og frivillige sociale foreninger er bredt funderet i det frivillige landskab. Kommunen har derfor valgt at forankre fordelingen af midler til det frivillige sociale område i et politisk tværgående udvalg med medlemmer fra både social-, sundheds-, forebyggelses-, kultur- og fritidsudvalget.

KENDETEGN VED KALUNDBORG

Samarbejdet omkring frivilligt socialt arbejde i Kalundborg er kendetegnet ved:

- At deltagelse i foreningsliv som bruger, frivillig eller social entreprenør i sig selv er et led i den sociale indsats.
- Forsøg på at koordinere den frivillige sociale indsats på tværs af kultur-, fritids- og sociale foreninger.
- At frivillige sociale foreninger kan spille en betydelig rolle som sammenhængskraft, og at en koordineret indsats kan optimere det frivillige sociale arbejde.

LITTERATURLISTE

Austin, James; Stevenson, Howard; Wei-Skillern, Jane
'Social Entrepreneurship and Commercial Entrepreneurship: Same, Different, or Both?' in Social Enterprise Series No. 28
2003

Bason, Christian
Velfærdinnovation
- Ledelse af nytænkning i den offentlige sektor
Børsen
2007

Bonnevie, Lars
Igenem dagens helvede
2006 Weekendavisen

Boje, Thomas P.; Fridberg, Torben; Ibsen, Bjarne (red.)
Den frivillige sektor i Danmark
Socialforskningsinstituttet
2006

Boje, Thomas P.; Ibsen, Bjarne
Frivillighed og non-profit i Danmark
Socialforskningsinstituttet
2006

Bundesen, Peter; Henriksen, Lars Skov
The Moving Frontier in Denmark: Voluntary-State Relationships since 1850 i: Journal of Social Policy
Cambridge University Press, vol.33, no.4, pp.605-25.
2004

Center for Frivilligt Socialt Arbejde
Frivillig
Center for frivilligt socialt arbejde
nr. 85, juni 2007

Christensen, Gunvor; Christensen, Stine Røn
Etniske minoriteter, frivilligt socialt arbejde og integration – afdækning af muligheder og perspektiver.
Socialforskningsinstituttet
2006.

CVU Jelling
Netværket Medborgerskab og selvbestemmelse
http://www.cvu-jelling.dk/print629.asp
2007

Ellis, Tania
De nye pionerer
Jyllands Postens Forlag
2006

Fisken
www.fisken.org
2007

Frederiksberg Kommune
Information om psykiatriske og socialpsykiatriske tilbud i Frederiksberg Kommune
Dialogforum
2005

Fridberg, Torben; Henriksen, Lars Skov; Koch-Nielsen, Inger; Rosdahl, David
Frivilligt Arbejde. Den Frivillige Indsats i Danmark
Socialforskningsinstituttet
2005

Frostholm, Henrik
Kompetenceudvikling af frivillige mellem uskyld og professionalisering i Frostholm, Henrik (red): De kompetente frivillige: En antologi om dannelse og kompetenceudvikling i det frivillige sociale arbejde.
Center for frivilligt socialt arbejde
2005

FriSe
Når forandringens vinde blæser.
2006

Fundamentet
www.fundamentet.dk
2007

Hansen, Henning; Henriksen, Claus Syberg
§ 115-redegørelse 2003. Kommuners og amters samarbejde med frivillige sociale organisationer – erfaringsopsamling og redegørelse om lov om social service § 115
Center for Alternativ Samfundsanalyse
2003

Hausenberg
Netværksatlas Vollsmose – en guide til bydelens sociale ressourcer, foreninger og netværk.
Vollsmosesekretariatet, Odense Kommune
2007

Hjort, Katrin (red)
De professionelle - forskning i professioner og professionsuddannelser
Roskilde Universitetsforlag
2004

Hjære, Mette
Partnerskaber - på vej mod en ny samarbejdskultur
Center for frivilligt socialt arbejde.
2005

Hjære, Mette; Rasmussen, Louise (red)
Udvikling af frivilligt socialt arbejde – fortællinger om udviklingsprojekter 2003-2006
Center for frivilligt socialt arbejde
2006

Ibsen, Bjarne
Foreningslivet i Danmark
Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund, Syddansk Universitet
2006

Jacobsen, Sidsel (red)
Med lysten som drivkraft. Udfordringer og muligheder i frivilligbaserede integrationsindsatser
Dansk Flygtningehjælp
2005

Kaarsholm, Lotte Falke
Alle dem, der lever af Vollsmose
Information, 2.juli, 2007.

Madsen, Svend Løbner
Thorkil har hjerte for de hjemløse
Christian Press
2005

Muhabet
www.muhabet.dk
2007

Mulgan, Geoff
Ready or not? Taking innovation in the public sector seriously
National Empowerment for Science, Technology and the Arts, UK
2007

Mulgan, Geoff, Tucker, Simon, Ali, Rushanara og Sanders, Ben
Social Innovation. What is it, why it matters and how it can be accelerated.
Skull Centre for Social Entrepreneurship
Oxford Said Business School
2007

Nielsen, E.K. og Michaelsen, K.
Kommunal frivillighed - tre casestudier
Center for Frivilligt Socialt Arbejde
2003

Payne, Malcolm
Teorier i socialt arbejde
Hans Reitzels Forlag
2005

Rambøll Management
Barrierer og udviklingsmuligheder. Samarbejde mellem kommuner og frivillige organisationer om socialt arbejde
Socialministeriet
2006

Rambøll Management
Redegørelse for § 115-samarbejdet i 2005
Socialministeriet
2006

Ramian, Knud
Casestudiet i praksis
Århus, Academica
2007

Rasmussen, Morten
Et Frirum på bunden
Kristeligt Dagblad
2006

Rådet for frivilligt Socialt Arbejde
Beretning 2004-2006.
2007

Rådet for frivilligt Socialt Arbejde
Det gode lokale samarbejde, -anbefalinger til et godt samarbejde mellem kommuner og frivillige sociale organisationer
2007

Rådet for frivilligt Socialt Arbejde
Etniske minoriteter – frivillige med indsigt: Etniske minoriteter som frivillige i min forening – hvordan?
2006

Rådet for frivilligt Socialt Arbejde
Læg det frivillige sociale arbejde på nettet, det kræver så lidt, men betyder så meget.
2007

Socialministeriet
Lokalt samarbejde om frivilligt socialt arbejde, idekatalog til kommuner, amter og frivillige sociale organisationer
2003

Socialministeriet
Vejledning om kvalitet, tilsyn, tilskud til frivillige organisationer mv., -vejledning nummer 7 til Serviceloven
2006

BILAG

ANALYSE OG METODE

Dette casestudie er et 'multi-case study', hvilket betyder at der indgår flere cases i analysen.

Casenes problemfelt og analyseenhed kan formuleres således:

At belyse variationerne i frivillige aktiviteter støttet af § 18 midler, deres aktivitetsformer, brugergrupper, og fremtidsperspektiver samt deres samspil med kommunale myndigheder og andre frivillige aktører.

Tilhørende forskningsspørgsmål:

Hvilke variationer kan iagttages mellem frivillige aktiviteter, deres organiseringsformer, brugergrupper set i forhold til geografisk placering, indsatsområde, aktivitetsformer og projektvariationer?

Hvad påvirker relationer mellem frivillige foreninger og de kommunale myndigheder, samt hvordan kan disse dynamisk udvikle sig?

Hvordan skabes fornyelse i § 18 aktiviteterne, og hvilke perspektiver kan dette tillægges?

Hver casebesøg har gennemført følgende data-indsamlingsprofil, som omsættes til en caseanalyse:

KILDE-TYPE

Spørgetemaer og persongrupper

FOKUSGRUPPEINTERVIEWS

- udvalgte deltagere fra aktørgrupper om erfaringsudveksling relateret til kerneproblestillinger i de gennemførte projekter: hvad er aktiviteten, og hvem er brugergrupper, hvordan gennemføres de og med hvilket indhold,
- en historisk horisont: har den frivillige aktivitet udviklet sig over årene, hvordan samt hvordan vurderes fremtidsperspektivet

INFORMANTINTERVIEWS

- Udvalgte nøglepersoner fra kommunerne eks: frivilligkonsulent, repræsentant fra frivilligråd/center
- Frivilligpolitikken belyses i den pågældende kommune: beskrivelse af lokal tradition, formål og prioriteter, hvilke aktiviteter har fået støtte, og hvorfor har denne bevillingspraksis udviklet sig over de seneste år.

DOKUMENTANALYSE

- indsamling af dokumentationsmateriale af projekternes forankring, antal deltagere, antal frivillige, aktivitetstyper og indhold, mødesteder, lokaleforhold, administrative foranstaltninger
- brug af kilder i kommunerne og de frivillige organisationer angående frivillighedspolitik, de frivillige organisationers strategi-papers og handlingsplaner

UDVÆLGELSESKRITERIER OG PROCEDURER

Selve udvælgelsen af de potentielle projekter er foretaget via en progressiv selektionsproces med løbende overvejelser til grund. Der er defineret 4 kriterier, gennem hvilke det har været muligt at konstruere et større potentielt projektudvalg. Inden for dette store udvalg af mulige projekter har vi med afsæt i de forskellige kriterier gennemført et tilfældigt valg af projekter. Der er tale om en meget varieret registrering og oversigt over de tildelte § 18 projekter fra kommune til kommune. Nogle kommuner har en relativ let adgang og

overblik – typisk i de mindre kommuner. Mens større kommuner, som kan være sammenlagt af flere mindre har vanskeligt ved at rekonstruere bevillingspraksisen, fordi det personale som har været udførende på opgaven og derfor har detailkendskabet ikke længere er til stede inden for området. En del af de bevillingsbærende projekter har websites – og derfor kan en del informationer relativt let skaffes, mens andre ikke har etableret dette vindue.

FØRSTE SKRIDT er valg af kommuner bredt geografisk fordelt (på landsdel og tidligere amter jvf. oversigt markeret på kort).

Udvælgelsen er sket ud fra en ambition om, at de forskellige kommunetyper er repræsenteret med såvel store som små kommuner samt by- og landkommuner.

ANDET SKRIDT er foretaget ud fra den enkelte kommunes tilgang til forvaltning og uddeling af midler (centralt eller decentralt). Dvs. et udvælgelseskriterium som tilstræber, at de valgte kommuner samlet set repræsenterer forskellige måder at forvalte uddeling af § 18 midler på (herunder: uddelingspraksis, samarbejdsformer, den enkelte kommune og de frivillige organisation imellem samt evt. formuleret frivillighedspolitik).

TREDJE SKRIDT tilstræber at sikre, at projekterne samlet set er bredt dækkende i forhold til indsatsområde (målgruppe) samt aktivitetsform (karakteren af den frivillige indsats).

SIDSTE OG FJERDE SKRIDT er foretaget med projektvariation for øje. Samlet set er projekternes organisering, type og status (dvs. er projektet udpeget som et væsentligt projekt i den pågældende kommune) bredt repræsenteret.

FRAVALG

Tilgangen til udvælgelseskriterierne for de potentielle projekter har også haft konsekvenser og betydet et fravalg i mindst lige så høj grad som et udvalg. Blandt de vigtigste fravalg skal nævnes.

- ed at vælge det geografiske udvælgelseskriterium som det første og ikke det sidste, er kommuner, som har helt andre forvaltnings- og uddelingspraksisser end dem, som her er valgt ud formentlig udelukket fra undersøgelsen

- Ved at lade kommunerne udpege projekterne, er der en risiko for at ende op med en bestemt type projekt. Dog er dette søgt imødekømt ved at inddrage projekter efter andre kriterier – eksempelvis udpeget af andre frivilligt aktive aktører.
- Ved at satse på projektvariation afspejler vores udvalg ikke procentfordelingen af § 18 midler på landsplan. For eksempel fylder indsatsområdet ældre ikke mere end beskæftigelse, på trods af at ældreområder modtog flere midler i budgetår 2005 end beskæftigelsesområdet.

UDPEGNING AF SÆRLIGT MARKANTE PROJEKTER

I vores metodiske afsøgning af et bredere grundlag for case-udvalget er kommunerne blevet bedt om at markere, hvordan de definerer fremadrettede og forandringsorienterede foreninger. I samtalerne med kommunerne har de ansvarlige på området – som oftest frivilligkonsulenter og repræsentanter fra det frivillige sociale arbejde – udpeget projekter, som dels har udvist gode samarbejdsformer i relation til andre aktører (kommune, andre frivilligprojekter o.l.), dels kan siges at være innovative på sit indsatsområde (jf. aktørernes egne subjektive vurdering). I forlængelse heraf er projekterne udvalgt på følgende måder:

- Frivilligkonsulent/frivilligcentre har fortaget egne subjektive vurdering
- Frivilligkonsulent har foretaget en vurdering i samråd med kollegaer, evt. det lokale frivilligcenter og/eller frivilligråd.
- Frivilligkonsulenten har ikke valgt, men derimod præsenteret en samlet liste over projekter, som har modtaget støtte under mottoet "Ingen nævnt ingen glemt".

KORT GENNEMGANG AF INFORMANTER

KALUNDBORG:

Frivillighedskonsulent (Hjælpetjenesten)
Frivillighedskonsulent (Infobutikken)
Formand (Viskinge Gymnastik- og Idrætsforening)
Frivillighedskordinator for 2006 (Kalundborg Kommune)

ODENSE

Stifter og bestyrelsesmedlem (Foreningen Skolestøtte)
Kasserer (Somalisk Kvindenetværk)
Daglig koordinator (Akut Netværkstjeneste)
Frivillighedskordinator (Odense Kommune)

KOLDING

Daglig Leder (Kolding Selvhjælp)
Daglig Leder (Gademix)
Formand for Dansk Flygtningehjælps frivillige (Frivillighuset)
Udviklingschef (Kolding Kommune)

KØBENHAVN

Daglig leder (Fisken)
Daglig leder (Sydhavns-Compagniet)
Rådgiver (Fundamentet)
Fuldmægtig (Københavns Kommune)

FREDERIKSBERG

Daglige ledere og værter (Muhabet)
Frivillighedskonsulent (Frederiksberg Kommune)

